

RA  
BER

# ROMAAN

No

22



Kirjanik **Malt Metsanurk** (Eduard Hubel),  
pühitseb 19. novembril s. a. oma 50. aastast sünnipäeva.



SP  
7582

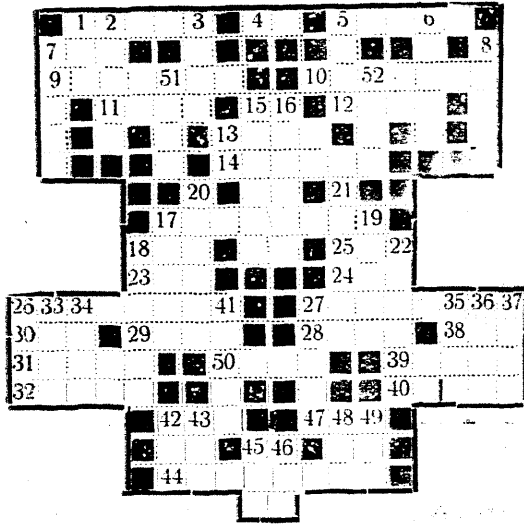
KIRJASTUS-OSAÜHISUS "ARENG"  
TALLINN, 1929. A. VIII. AASTAKÄIK

Hind 40 senti.

# Mõistatus

Nr. 22 (184).

Kokkuseadnud **Hans Kapral, Wiljandis.**



## Sõnade tähendus.

Pahemalt paremate.

1. Liikumisvahend.
4. On pime.
5. Wanade eestlaste juht.
9. Tegelane „1001 öö’s“.
11. Tühi ja paljas.
12. Lärm.
13. Ettetulew kuningriigis.
14. Meesterahwa nimi.
17. Suurem ilmajagu.
18. Wee seisukord.
23. Ühistegeline kaubamaja Eestis.
24. Naise ema.
25. Maasse löödaw ese.
26. Keskaegne kindlus.

27. Toalili.
28. Kala.
29. Mehe nimi.
30. Mehe nimi.
31. Warem.
32. Jõgi Eestis.
38. Rütismaa.
39. Tsaar Iwan IV. ligem nõukogu.
40. Weetlew.
42. Wigastatud koht.
44. Wald Läänemaal.
47. Walge leib.
50. Lill meeldiwa lõhnaga.

Ülalt alla.

2. Elektri jaam Lõuna-Eestis.
3. Mäng.
5. Pole wõit ega kaotus.
6. Läks tulise wanriga taewa.
7. Naise nimi piiblis.
8. Lind.
15. Madal maa.
16. Puu Aafrika sawannis.
17. Looja.
18. Kasutult ringi uitama, wedelema.
19. On palwe lõpus.
20. Wald Pärnumaal.
26. Seisukord.
27. Järgneb kohtule.
33. Tegelane Chateaubriand'i „Atala’s“.
34. Kasakate suguharu.
35. Naisterahwas.
36. Naise nimi.
37. Haned rännakul.
41. Maastiku worm Austraalias.
42. Awaus.
43. Soome kirjanik.
46. On igas seemnes.
45. Närija putukas.
48. Piimamoot.
49. Enesekohane asesõna.
51. Ettetwõtlik.
52. Saar.

Lahendus ilmub „Roman“ Nr. 1 (187) 1930. aastal.

Imestamisväärt odawasti, kergesti ja **puhtaks** pesete oma pesu pesupulbriga

## LUMIWALG

ühes sellega p i k e n d a t e k a pesu wastupidawust, samuti söögi- ja kööginõud ning mustad ja raswased käed saawad imestamisväärt **kergesti puhtaks**. Näidke igal pool.

Pealadu: Tallinn, Suur Pärnumaantee, nr. 48.

## TAPEETE

uuemates, maitserikastes mustrites, suurimas walikus ja **seinapappi** soowitab wõistlemata odawalt

### ISAK WEELMANN

eri-tapeediäri TALLINNAS.

W. Tartu mnt. nr. 22. omas majas.

kõnetr. 5-82.

# Romaan

Ilmub kaks korda kuus.

**SISU.** Hugh Conway: Üksainus aasta. — Alex von Esse: Hotelliwaras. — John P. Herrick: New-York Herald eksib. — Mihail Sostshenko: Agitaator. — A. M. Fahland: Mees tänawalt. — Karl Capek: Kõnekäänud. — Toon Ruygrok: Pidosöök. — H. Wühner: Luitund lehed. — Anatole France: Mõned mõtted. — Zane Grey: Kõrbekuld. — Tött ja nalja.

Nr. 22 (184)

Nowember 1929

VIII aastakäik.

## Üksainus aasta.

Inglise kirjanik Hugh Conway.

2

Sel filmapilgul meelistus mehele hetk manglas. Kui ta lahtis tött öelda, ei tarwitsemud ta kaugele wõrdlust otsida. Ta kumardas alla ja sõjistas imelisel taredal häälel: „Armastan sind nagu noorimees, kes hiljuti hukati. Tapaksin su pigemini, kui lubaksin su teisele.“

Philippa naeratas öndsalt.

„Mu armsam — mu palawalt armastatu!“ hüüdis ta. „Jah, ma usun sind! Armastan sind — armastan sind!“

Ta pani pea Perciwali öläle ja hakkas muutsuma.

Percival jumaldas teda — kuid tundis teatawat kartust. Ta oli selle naise isand ja pere-mees ja siiski ta ori. Ta oli pigistanud talt sõnu wälja, mida ei tohi öelda ükski mees, weel wähem wainulik. Kuid see naine oli talle ühtlasi öelnud ja näidanud, et armastab teda.

Ta wiis ta istme juure ja wõttis ta kõrwal istet, el jälgida oma wõitu.

„Me abiellume mõimalikult pea, eks? küsis ta.

Philippa surus käed ottaesisele.

„Ma ei lubanud sinuga abielluda,“ ütles ta.

Percival arwas, et ei ole öieti kuulnud.

„Philippa, mis tahad sellega öelda?“ küsis ta.

See waatas talle murelikult otta. Kirg näis olemat haistunud.

„Sa küsivad, kas ma sind armastan — ja ma ütlesin sulle tött. Muuks olen liig üllata-

tud. Tule homme wõi ülehommel jälle, siis annan otta.“

„Waletasin sulle praegu,“ ütles ta lõpuks. „Filmipilt ei üllatanud mind ümberpöördult, ootasin teda nädalaid ja kujutlesin teda endale. Kuid meie wahel ei tohi olla walet, Percival.“

„Minu poolt seda ei olegi,“ wastas õpetaja tõsiselt.

„Siis minu poolt ka mitte. Ütlesin sulle emme, et pead minult homme uuesti küsima. Tahaksin wähemalt selle päewa ilusalt unistada — tahaksin elada selle päewa su armastuses — kuid see on ükskõikne, kas homme wõi täna. Weel kord: armastan sind! Nii, nüüd anna oma käsi, kuule mind ja mine!“

Blake kuulas kahwatul näol sõna. Philippa kõneles mõned minutid tasasel häälel, kuid muutus õpetaja näos lasti oletada jutustuse rasket muljet. Üks wõi kaks korda tungis tagasihoidud hüüd ta huultelt, kuid ei kahestanud ta noort naist ja kui see oli lõpetanud, jäi õpetaja istuma liikumatult ja sõnatult. Philippa tõmbas oma käe tema käest ja tõusis. Mehe filmad jälgigid teda, siis sõjistas ta kuivanud huultega.

„Ja see on tõesti tösi?“

„See on täielik töde,“ wastas Philippa ja läks ukse poole. „Ela hästi! Homme lahtun Chelstonist.“

Uksel peatas ta wiivitades ja waatas tagasi.

Nende filmad kohtasid. Wärin läbistas mehe. Siis kargas ta püsti nagu inimene, kes on teinud otstuse, tulgu, mis tuleb.

„Mis see kõik läheb mulle korda!“ hüüdis ta. „Armastan sind — ei wõi sinuta enam elada, muustagem kõik ja elame üksisele!“

Ta wõttis noore naise uuesti kaenla. See ei pannud vastu ja ei teinud katsetki warjata rõõmu, mida walmistas talle mehe otstus. Siis lükkas ta selle enesest weidi eemale ja ütles: „Percival, kui kõigest hoolimata tahad kindida mulle oma armastuse, siis olgu see alatiseks ja igaweseks. Meid ei pea miski lahutama.“

„Alati jaks ja igaweseks! Meid ei tohi miski lahutada.“

Lund hiljem läks õpetaja koju ja ütles emale, et Philippa Rusjell on awaldanud nõusolekut saada tema naiseks.

Wana daam ei langenud minestusse — ei protesteerinud isegi tulewase minija vastu, sest Percivali toon ja olek ütlesid talle, et iga sõna oleks raisatud, mis tahaks ta meelt muuta. Kuid ta katjus hoida poega kõigi abinõudega, mis tal olid kasutada, liig kiire talitamisega. Muudugi ei olnud ta nõus poja kawatsustega — kuid ta teadis, et tema wasturääkimine ei mõjuts kõrwuni armunud inimese suhtes. Ta palus ainult wiivitada ja heitis end sõna tõsisest mõttest poja ees põlmili, et teda paluda, et see ei abielluks enne ühe aasta möödumist. Milline tark naine! Kes teadis, mis ettenägemata asjad wõisid juhtuda selle ühe aasta kestel!

Percival andis teatava määrani järele — ta pidigi seda — ja sellepärast ta wõttiski ema palwet kuulda — sest tal oli jaksjeada teine ja uus kodu ema ja õdede jaoks, enne kui tõi mõrsja oma majja. Pealegi tahtis ta õpetajamaja uuesti möbleerida, ei tahtnud ka sobimatu kitarusega abielluda — ta perekond pidi wahapeal Philippaga rahu tegema ja sõbraks saama ja see pidi saama mõiste, mis ja kuidas peab olema waimuliku abikaasa. Ta awaldas nõusolekut kuus kuud oodata ja pikendas lõpuks seda tähtaega — ema manitsustest wäsinud ja tülinud — aasta lõpuni. Wastutafuna nõudis ta, et ema peab katsuma Philippat armastada ja teda tütreks pidada.

Ta teatas Philippale, mis oli lubanud. See ei õelnud midagi, kuid ta filmis oli midagi, mis õpetojal sundis oma lubadust kahetsema. Sellest hoolimata jäi asi nii, et pulmad pidid olema järgmisel 1. jaanuaril.

Proua Blake täitis lepingut, mille oli teinud pojaga, sõna sõnalt. Läbikäimine õpetajamaja ja Palmide willa wahel muutus nii sõbralikuks, et näis, et ema on otustanud, et teeb hea näo selleks, mis temale näis halb määng.

Siiski jäi ta oma ainduste juure, ja isegi siis, kui ei olnud enam kahtlust, et proua Rusjellil oli suur warandus, ei lastanud wana daam igal õhtul palwetamast, et taewas wabastaks ta poja selle sireeni koidikuteft. Ta ei olnud ialgi soowinud, et poeg abielluks raha pärast, ja nii ei muutnud tulewase minija rikkus ta eelarwamiist; kuid ta mängis oma oja nii meisterlikult, et Percival oli waimustuses, kui ta palus Philippat temaga ja ta tütreaga Londoni minna, kuhu ta sõitis igal aastal juunikuu algul mõneks nädalaks, sest proua Blake, kuigi ainult maapäetaja leff, käis hea jeltkonnaga läbi ja tal oli hull sõpru.

Eft ahwatles teda selleks kutseks tagamõte; ta ütles eft enesele: „see naine on elanud Londonis — isikut nagu tema ei muustata nii kergelt — keegi eft wõib anda mulle seletust tema ja ta olude kohta.“

Philippa miiwitas — Percivali palwetest hoolimata — kutse wastuwõtmisega.

„Kas oled muustanud?“ jostistas ta.

See kortutas kulmu.

„Parem on asjabele, mis eft siiski tulewad, filma waadata, kui neist eemale hoida,“ ütles ta. „Meid ei wõi ju miski lahutada.“

„Hea, ma lähen kaasa,“ wastas Philippa, juudles teda ja ütles talle tuhandat korda, kui wäga ta teda armastawat.

Umber neliteiikümmeend päewa hiljem istusid proua Blake ja ta tulew minija õhtufeltskonnas koos. Noor, ilus leff äratas üldist tähelepanu Alfi märkas wana daam, et Philippa peatas alatud lause ja kellegi härra juure kutjus, keda palus teda wälja jaata, sest kuumus ei lastwat tal hingata. Siin ei olnud wana daami arwates kahtlustki, et midagi oli juhtunud, ja uirides waatas ta ringi. Nende wastu nõjatas seinä ääres mees, kes waatas Philippale imestamult järele.

Proua Blake tundis teda — see oli noor advokaat, kelle perekonnaga ta seisis sõbralikudes suhetes, ja kui Philippat enam ei olnud näha ja ta pööras filmad jälle tühja tooli poole, wiipas talle proua Blake, et ta istuks sellele toolile.

Kui olid wahetatud tawalikud teretused ja küsimused, küsis ta: „Te tunnete daami, kes istus weel praegu mu kõrwal?“

„Ta näis mulle tuttaw — kuid wõin eksida. Kuidas on ta nimi?“

Proua Blake nimetas nime.

„Siis on see tema,“ wastas advokaat.

„Mis teate temast?“ küsis ta wana sõbranna.

„Seaduse teemritel on sanuti waikimise kohustus — nagu kiriku sulastelgi,“ wastas noor mees naerdes.

„Jätke naljad, Richard Graham. Tunnen teie perekonda kaua aastaid ja küsin, mis teate teie proua Ruskellist,“ jatkas proua Blake.

Graham waatas wanale daamile kõrvalt näkku ja märkas, et sel oli tõsine huvi asja vastu. Ta vastas wiivitades: „Tegin ta tutwuse ameti alal — olin ta kaitseja ühes — protsessis.“

„Proua Blake märkas väikest wiivitust.

„Kriminaalprotsessis?“ küsis ta terawalt.

„Jah — jah — kriminaalprotsessis.“

„Kas mõisteti ta õigeks?“

„Ei, kuid usun, et ta oli süütu — olen selles weendunud. Wamutatud mehed olid lollpead.“

Ja seda naist tahtis Chelstoni õpetaja kofida! Polnud ime, et ta ema sattus ärewusse, mis ei jäänud warju nowrele adwokaadile.

„Rääkige taja,“ ütles ta. „Mis oli selle naise süüd?“

„Ta mees, see oli täielik naru, seisis kohtulata ees mitme wõltsimise pärast ja katkus süüdi naise selga ajada. Seda süüdistati temaga koos ja mees sai wiis aastat summitööd.“

„Ja naine — naine?“

„See oli häbi,“ ütles Graham. „Wannun Teile, et ta oli süütu. Ka kohtunik arwas nii.“

„Palun, jutustage kiirelt.“

„Ta sai kolm kuud wanglat,“ vastas Graham wiivitades ja nähtawasti pahaselt. Ta wihkas emast, et oli paljastanud waese, ilusa naise minemitu.

„Ta on siis tõepoolest istunud wanglas?“ küsis proua Blake peaaegu hingetult.

„Usun nii. Kuid miks tahate seda kõik teada? Soowiksin, et ei oleks jellest kõnelnud.“

„Mul on õigus selle järele pärida,“ vastas wana daam jäiell toonil. Tahan Teile saladuse kätte all usaldada, et Percival ka watses seda naist kofida. Sumalale tänu, et sellest pääsime! Wanglas! Sumalale tänu, et see meist mööduis!“

Sellega liugles ta minema, et otsida tütreid ja Philippat. Ta pea keerles. Chelstoni õpetaja oli tahtnud peaaegu olemust naiseks wõtta, kes oli istunud wanglas ja oli noppinud willu! Ta aindus ei olnud teda petnud. Kuna ta läbi tubade läks, pomises ta laffamatult enese ette: „Sumalale tänu, et pääsime sellest!“

Proua Ruskell oli väga nõus koju minema ja wana daami huuled kärsusid mõtte juures, mispärast see nii oli. Ta ei õelnud midagi, kuid telegrafeeris weel õhtul pojale ja palus teda kohe Londoni tulla.

Ta tuli järgmisel päewal esimese rongiga ja ta ema oli nii korraldanud, et ta tütreid ja Philippat ei olnud kodus ja ta poja üksti vastu wõttis. Poja esimene küsimus oli Philippa jä-

rele ja ta hingas näilikult fergelt, kui kuulis, et Philippa on terve.

Siis teatas ema talle oma uudiseid. Ta oli küllalt heasüdamline, et warjata oma seesmist wõidurõõmu, kuid ta jutustas kõik ja imestas ainult, et poeg nii waikfult pealt kuulas.

„Oh, Percival, kui hea, et armas Sumalmeid selle eest hoidis ja kaitstes!“ hüüdis ta kui jõudis lõpule.

„Poeg waatas talle tõsiselt otsa.

„Lootsin, et sa seda ialgi teada ei saa — lootsin, et asi jääb minu ja Philippa wahale,“ ütles õpetaja siis.

„Percival, mis sellega tahad öelda?“

„Kuulsin kõik, emekui ta lubas minu naiseks saada. Ta ise jutustas mulle tooford, mis ja alles praegu teada oled saanud. Waene olemus, kui suurt ülekohtu on talle tehtud! Kui halwasti on ta käsi käinud! Kuni ta närune mees suri wanglas, ei olnud tal muud kanda kui kumatus!“

„Ta on sind petnud — sind wõrgutanud, Percival. Sa ei wõi ometi selle peale mõelda, et —“

„See sündmus ei muuda mu plaane. Me laseme end 1. jaanuaril laulutada.“

See wiskas wana daami ümber ja nagu surum langes ta toolile.

„Lähem kohe Grahami juure ja palun, et ta waiks. Kuid kui see lugu isegi laiemates ringides tuttawaks saaks, ei muuda see midagi,“ jatkas Percival.

Müüd oli ta ema kaunatus otsas. Wärisedes wihast, tõusis ta.

„Kumal poisil!“ hüüdis ta. „Sina omas ametis — sina Chelstoni õpetaja, ja tahad kofida karistatud kurjategijat! Percival — ma häbenen sind. Ja kui ma lähekin kuni piiskopini — ma ei lase seda sündida.“

Kuid isegi piiskopi nimi sel filmapiigul ja ses meeolus ei olnud Percivalile muud kui tähti kõla.

„Mul on kahju, ema — väga kahju, kuid armastan Philippat liig palawalt ja sügawalt, et wõiksin taist loobuda. Pealegi, kui keegi peab üles näitama kristlikku armastust ja heldust, siis küll esimeses reas waimulik.“

„Kristlik armastus ja heldus!“ hüüdis wana daam kibeda põlgusega. „Mimeta asja õige nimega — see ei ole muud, kui pime, patune kirg!“

Sellega jättis ta poja üksti, aimamata, kui sügawalt oli tabanud wiimane wool.

Percival läks Grahami juure, tuli siis tagasi ja jutustas Philippale, mis oli juhtunud. See kuulas teda üllatama rahuga.

„Dotasin seda — minewikku ei saa kustutada,“ ütles ta ja lisas siis juure: „Ei pakugi sulle wabadust, sest oled minu — minu igaweseks.“

Pilk, mis saatis neid sõnu, lisas ahelale, mis sidus teda Percivaliga, uue läli juure,

Oli võimatu, et ta jääks kauemaks Percivali emaga kokku. Nii pööras ta veel samal päeval peigmehega Chelstoni tagasi ja see, kes tundis neil oludel, et on waba wanale daamile antud lubadusest, tegi ettepaneku, et nad kiirustaks pulmabega.

„Ei, ei,“ ütles Philippa. „Mispärast muudad sa oma plaane? Ma ei karda, et kaotan su armastuse — ja ükski ei tohi öelda, et ajasin su abiellu.“

Proura Blake'i lootused said unt pinda, kui poeg teatas talle wastuseks ta pita, etteheitwa kirja peale, et peab endiisi lubadust. See oli veel kuus kuud piff armuueg ja ta ei tarwitse nud kärpida oma külaskäiku Londonis — jah, ta lubas enesele ifegi — nagu tawalikult — mitmenädalisi puhkusi mererannas, sest nii kaua, kui „too olemus“ elas ta naabruses, ei olnud õpetajamaja talle soowilikuks elukohaks.

Lõpuks pööras ta siiski koju tagasi ja warsti oli naabruskonnas awalikuks saladuseks, et õpetajamaja daamide ja Palmide villa perenaise wahekorras oli tulnud jahenemine. Kuid sama kindel oli, et õpetajat see filmus ei puudutanud, waid et ta nähtawasti oma teed käis.

Hilisügisel üüriti naabruskonnas maja, kus pidi elama wana õpetajaproua oma tütardega peale poja abiellumist. Proura Russell oli kuulutu järele tellinud Londonist toreda kaasaawara ja korteri sisseseade ja kui lõpuks paar kuulutati Chelstoni kirikus, kadusid wiimased kahtlused. Nüüd langes ka wana daami julgus. Ta oli saladust hoidnud ja oli walmis seda ka edaspidi hoidma, sest õpetajamaja must pesu ei tohtinud saada pestud maailma filmade all, kuid peale awaliku kuulutust, mida wana daam nimetas „patuks Jumala ja inimeste wastu,“ oli tal weel üks tormiline siisen oma „wörgutatud“ pojaga. Ta leidis, et wiimane oli otsustanud täielikult oma tahte järele talitada ja tal ei jäänud muud üle, kui käsi süütuses pesta.

Kuigi õpetaja nägi Philippat tihti, kadusid ta päewad ometi aeglaselt ja ta ihaldas filmapiltu, mis teeb armsama olgu samm mis sugune tahes — ta abikaasaks. Oma sügawamas südames laitis ta ifeenasti sellepärast, et see naine malitjes teda täielikult — ta armastuse kirg ifegi kihutas mõnikord õpetajat — kuid kui nad olid lord abielus, tuli wist kõik õige pea õigetesse rööbastesse. Wahpeal olid leppinud asjaga ka ta ema ja ta õed. Igatahes pidi talle, tahtefindlale mehele, õnnestuma teha naist, keda ta jumaldas, eeskujulikuks õpetajaprouaks ja igatahes tahtsid ja pidid nad ifksteifega õnnelikuks saama. Kuid kuna ta seda enesele selgeks tegi, teadis ta, et oleks abiellunud Philippaga ifegi siis, kui oleks näinud enese ees kõige kurwemat saatust.

Nii tuli wana aasta wiimane päew ja Percival oli õnnis mõtte juures, et homme on mööda kõik teadmatuse ja rahutuse. Ta elas õpetajamajas juba üksi, sest ta ema, kes oli jonnakalt nõudnud laulatuset eemalejäämist ja seda ka tütardele tahtis, oli poja nõuande wõi kogu ni käsu peale mõneks ajaks ära reisinud.

Kuigi tal päewal oli olnud wäga palju teha, oli ta siiski üks wõi kaks korda Philippa juures olnud ja oli talle lubanud, et ka peale õhtust jumalateenistust ta juure tuleb. Nüüd pidas ta jultust, lissas mõned sõnad juure, mis homset päewa puudutajid, läks siis käärkambri, et anda seal weel mõningaid juhatusi, ja asus lõpuks teele Palmide villa poole.

Kui kirikust juma minna, wõis teed suure tüki wõrra lähendada, minnes läbi heinamaade jõe ääres ja kuigi see tee wiis maja tagumise külje juure, läks Percival tawalikult ikka seda teed, sest Philippa oli annud talle aiawärawa wõtme. Ka täna läks ta mööda heinamaad.

Oli täheselge õõ ja maapind oli kiviikowaks külmanud, kuna õpetaja kiirel sammul edasi astus, meelistus talle kõik, mis oli juhtunud seitsaadi, kui ta eelmisel wanaaasta õhtul oli kannud Philippa käärkambri. Weel ei soowinud ta seda aastat oma elust kustutada, waid saatis taewa poole tumma palwe, et aasta pärast kõik, mis tal nüüd raskelt südamel lebas, oleks korraldatud ja hea poole pööratud. Talle oli hirmus tüli ema ja õdedega — kuid et asi puutus Philippat, ei olnud ta suutnud teisiti talitada. Issand Jumal, Issand Jumal, kuidas armastas ta seda naist!

Ta pööras heinamaa teelt ära ja sammus läbi põldude, villa sihis, kuid waewalt oli ta kolmkümmend sammu edasi jõudnud, kui kunlis enefega taga loikawat kisa. Wälkkiirelt pööras ta ringi ja nägi paremat kätt teatavas kauguses kahte maadlewat kaju. Kiirelt sinna joostes, nägi ta, et maadlejad olid mees ja naine, kuid alles kui ta oli üsna lähedale jõudnud, tundis ta ära naises, kes katjus nähtawasti end kaitsta wõis alatu kallaletuugi eest, Philippa.

Percival Blake oli juure musklijõuga mees. Mikoolis oli ta olnud kuulus maadlejana — ja ilma häält tegemata surus ta hambad kokku ja kargas Philippa wastase kallale. Ta ei julemid teda maha lüüa — lõõk oleks wõinud tabada Philippat — kuid ühe filmapilguga haaras ta wõis kätewartest kinni ja see pidi wabaks lastma õhwri, pöörelde isef abitud wastase katus.

Sawitamatu wana Madam, kättemaksu himu, elab, kuigi salaja, iga inimese südames, olgu ta wõhif wõi waimulik ja oleneb annul põhjuse suurusest, et teda wallandada. Igatahes aga tuli andeks anda mehele õpetaja seisus-

korras, kui ta unistas end halastamatu karistuseeni. Ka ei olnud tal aega asja moraalse külje üle järele mõelda. Ta weri oli mittekrisklikus äremuses ja ilma mõtlemata röttis ta kogu jõu kokku ja paiskas sulgi maha. Mees langetas raskelt külmanud maale ja jäi tummalt ja liikumatult lamama. Percival, kelle wiha oli jahgunud jõupingutuse juures, tundis surmahirmu mõtte juures, et oli ehk inimelu südameetunnistusele mõtnud.

Kuid ta esimene mure oli siiski armsam. Liikumata seisid Philippa ta kõrwal. Ta nägu näis kuivalguses surmikahwatu — ta pärani awatud silmad väljendades tardunud dudust ja ta ei wastanud Percivali kartlikkudele küsimustele; kuid ta haaras kättega Percivali tugewalt, paremast käewarrest kinni, nagu tahaks jeda ta hiigljõu tunnustuseks silutada.

„Percival, kui tugew sa oled ja täpsid wist tal!“ sõistas ta.

„Sumal hoidku!“ wastas Percival, astudes maa peal pikutama mehe juure. Kuid ta rahustus peagi. Inimene hingas raskelt ja kui õpetaja ta üle kummardas, tõusis ta poole tugew wiinaleht. Õpetajale oli meelt mööda, et ei tunnud jeda meest — et see ei olnud ta enese koguduse must lammas. Nähtawasti oli pikutaja mõni pooljoobnud kaabakas — ja niiviisi rahustatud, tuli Blake Philippa juure tagasi.

„On ta surmud?“ küsis see.

„Ei, ainult meelemärgufeta ja, nagu ma usun, poolpurjus. Kuid nüüd mine majja, armsam. Loon politseiteenri.“

Philippa hakkas kogu kehast wäriseema.

„Tapa ta lõpulist!“ sõistas ta imelikul häälel.

Percival waatas talle ehmuult otja. Naise filmad hõõgujid nagu metsloomal.

„Laps, sa oled ärritatud,“ ütles Percival rahustawalt. „Kui ta sind on rõõwinud või sulle muud teinud, siis peab ta selle eest rasket karistust kandma. Mine nüüd majja — olen jälle warsti tagasi.“

Ta tundis, et Philippat läbistas uus wärin — siis näis see äkki tagasi saawat täie rahu ja meelekindluse.

„Jah — olin hirmust meeletu, ei teadnud, mis ütlesin,“ ütles ta. „Kuid me ei või teda siia jätta.“ Õpetaja oli samuti selle peale mõtelnud.

„Pealegi olen ainult ehmunud, rohkem mul ei puudu ja kui saadad politsei järele, peame andma tunnistust.“

See oli õige. Homme tahtsid nad alustada reisi lõunasse ja kas maksis waewa jeda edasi liikata, et lasta karistada purjus kaabakat?

„Kuulan ta ise üle,“ wastas Percival otustawalt. „Teie seal — ärgate üles!“ jatkas

ta, wõttes kaabakal õlast kinni ja teda raputades. Wahane pommi oli kõif, mis ta sai wastuseks.

„Kanna ta maja juure — see ei ole ju kangel,“ ütles Philippa. „Waneme ta kuhugi kõrwalhoonesse, kuni ta tuleb meelemärgufele.“

Ka Blake ei teadnud paremat nõu ja nii ladus ta langemud waenlase, kes oli kerge koorem, õlgadele ja kandis ta villa juure. Philippa juhatusel asetati ta selle siin kuuri põrandale. Selle kuuri ukse ei olnud küll lukustatud, kuid et mees oli meelemärgufeta, siis oli see tähtsufeta.

„Peame katsuma teda wirgutada,“ ütles Percival pea egu kartlikult.

„Tule jisse — annan sulle mõned rohud,“ wastas Philippa.

Ta järgnes Philippale majja, astus elutuppa ja tahtis küsida, miks ta nii hilisel tunnil wälja läinud, ja teda selle etteawaatamatuse pärast noomida; kuid niipea kui nad olid astunud ruumi, eemaldus Philippa, et — nagu Percival uskus — tuua rohtusid.

Möödus rohkem kui kümme minutit, enne kui ta tagasi tuli. Blake muutus rahutuks ja kärjituks. Mõte meelemärgufeta mehele wäljas teki ta kartlikuks. Ta tegi enesele etteheiteid, et oli ta nii hoolimatult maha paisanud. Oles hirmus, kui tema, waimulik, oles süüdi inimese surmas. Ja kuhu jäi Philippa! Suba tahtis ta, teda kaemini ootamata, uuesti wälja minna, kuid sel filmapilgul awanes ukse ja ta mõrsja astus läwale.

Oli ta hulluks läinud? Kuidas, Jumala pärast, tuli ta mõtetele end praegu niiviisi näidata? Kuigi ta oli lühikest aega puubunud, oli tal ometi olnud wõimalik wahapeal suurt tuuletit teha. Ta kandis kõige uhkemat neist toredatest kleitidest, mis oli neil päewil Londonist saanud, kandis kallistime kõrwus ja kallistime palja kaela ümber. Ta toredad, ümaritud, walged käewarred olid paljad või ainult osalt kaetud õrna pitsiga — tumepunane lill säras ta nüstades juustes. Iga toll kuninganna! Ükski wärstina mõnel troonil ei oles juutnud mõistelda Philippa iluga. Ja nii kaunistatud kõige, mille kaudu kunst mõis tõsta ta meelise-gawaid weelusi, astus ta nüüd tuppa ja lähenes — olles pannud lauale wäikese pakitse — kindlal kiirel sammul armsamale.

Imestuse, ehmatuse hüüd tungis selle huultelt, Philippa pani omad õrnad, walged sõrmed ta suule. tõmbas ta madala tooli juure ja tähendas, et ta peab istuma.

Percival kuulas sõna. Philippa lastus ta kõrwal põlwili, nii et nende näod olid ühel kõrgusel. Ta riietest tuli imelik, kange lõhn. Ta haaras oma soojade, pehmete käewartega mehe

kaelast kinni — suudles teda otsaesisele, silmadele ja suule; siis kummardas ta tagasi, et waadata talle nuustade silmadega hõõguwas kires otja, ja Percival unustas kõik, kõik maailmas, kõik peale imeilusja olemuse, kes põlmitas ta kõrwal — kõik peale armastuse ta wastu.

Ta wastas Philippa kirglikele kaisutustele sama kirglikelt. Naiste rind tõusis ja wajuks tormiliselt, Percivali põsk puudutas ta öla ja metit — ta tundis end nagu uimastawas meenäos, kuid selle läbi kostis, kuigi väga tafa ta ema hääl: „Pime, patune kirg!“

„Percival, armastad ja mind?“ sosistas Philippa talle kõrwa sisse.

Õpetaja ei wastanud sõnadega.

„See tastub maewa, et mind armastada!“ jatkas Philippa sosiaal. „Mu armastus wäärib ohwrit, jah, weel enam — ta wäärib kuritegu!“

Õpetaja haaras tast weel tugewamini kinni. „Percival, kuule mind! Armsam, suudle mind ja kuule mind. Too inimene wäljas, on mu mees!“

Õpetaja suust tuli teraw hüüd — ta huuled olid tuhakarwa — kuid ta hoidis Philippat tugewasti kinni.

„Mulle beldi, et ta on surinud — kuid ta elab, on tagasi tulnud. Kas peab meie õnn sellepärast hukkuma?“

Percival tundis külma higi tõuswat — kuid ta ei pöörunud nägu Philippalt, mida see kattis suudlustega.

„Ei, mu armsam, see ei tohi, ei pea olema,“ jatkas ta magusal häälel. „Kuidas seda teha? Kas peame aralt teise maale põgenema? Sa tead, et olen rikas.“

Wärin läbistas õpetajat pealaeft jalatalani. Metud imelikust instinktist, waatas ta wäikeste patikeste poole, mille Philippa oli pannud lauale. See jälgis ta pilku silmadega.

„Ei!“ hüüdis ta tasase, metsiku naeruga, „me ei tarwitse põgeneda. Oleksin wõinud teha seda üksi, Percival, kuid ma tean, et armastame üksteist rohkem, kui patustame koos. Tule, järgne mulle!“

Ja ta kätt lahti lastmata, tõusis Philippa. Waarudes tõusis ka Percival Blake. Ta kõikus nagu joobnu ja haaras, et end toetada, laua järele. Philippa naeratas talle wastu.

„Olen seda wäärt — olen patu wäärt!“ sosistas ta, kuna ta laual olewast käterätikust wõttis wälja pudelikese. „See sünnib walutult — ta jääb ainult magama. Tule, Percival, armsam!“

Ta pani rätiku ja pudelikese selle jõuetusse kätte, haarates ise teisest kinni. Nii juhtis ta Percivali nagu pimedat aeda wiima klaasukse juure. Ta awas selle ja külm, loikaw talweõht tungis terawalt nagu nuga ruumi.

Läwel peatas ta ja heitis end weel kord peaaegu hullumeelse firega õpetaja kaisju. Per-

cival wärises selle kaisutuse käes. Siis astusid nad käikäes aiateed mööda edasi. Nad sammusid ruttu, kuigi mees liikus nagu unes.

Ta juhatas õpetaja kuuri ukseni, mis seisis lahti, ja waatas talle tardunud, kofkutõmbunud näkku, kuna ta hõõguw käsi kowemini Percivali jääkülmi sõrmi surus.

„Sa wärised, Percival,“ ütles ta, wõttes talt rätiku ja pudelikese.

Siis astus ta kuuri ja kuna õpetaja nagu kurja nõiduse kiiusis nõjatus uksepostile, hakkas ta sees kobama oma mehe wäljasirutatud kogu.

Juba minut hiljem seisis ta jälle armsama kõrwal ja raputas ägedalt selle käewart.

„Ta on kadunud!“ hüüdis ta. „Ta on kadunud! Otsi teda — ta ei wõi olla kaugel!“

Ta sõnad, ta puudutus näisid katkestawat nõidust, mille küttes seisis Percival. Pöõllambunud hülledega langes ta põlwile ja tõstis tänades käed Jumala poole, kelle armu läbi ta ei olnud saanud tegefsikt mõrtsukaks, nagu ta seda oli mõtetes. Siis paenutas alandlikult mees pea ja mittis kibedasti.

Philippa seisib nagu kiviukuju ta kõrwal. Lootsetu meeleheide laotus ta kahwatanud näos — kuid see nägu ei tufjatunud — ei tufjatunud isegi siis, kui Percival Blake kargas üles ja waatas talle pilguga otja, täis hirmu ja wastikust.

„Kiisaja — kirat naise kujuk!“ sosistas ta. „Müüd pean taemalt weel üht paluma — seda, et sind enam ei kohta!“

Ta pööras ringi ja ruttas aiawärawa poole, kust oli enne sisse astunud. See oli ainult mõned sammud eemal; kuid enne kui ta läbi wärawa astus, waatas ta weel kord tagasi. Philippa seisib weel nii, nagu ta oli olnud, sirgelt; ta kahwatu nägu, ta kufal ja ta käewarred särasid heledalt talwises kuuwalguses ja weelkord pääses wana nõidus wõidule. Kuid põgeneja jai tast jagu. Küll astus ta sammude tagasi ja oleks Philippa annud talle wäiksemagi märgu, ta oleks järgnenud ja ta juure rutanud. Kuid Philippa ei liigutanud kätt ega jalga. Meeleheitliku jõupingutusega kiskus õpetaja enese lahti, ruttas läbi wärawa, heitis selle enese järele kinni ja tormas õõ sisse.

Raks wõi kolm tundi hulkus ta sihitult ringi, siis seisib ta, ilma et teadnud oleks kuidas, Chelstoni kiriku ees. Wõtmega, mida ta kandis taskus, awas ta wäikeste kõrwalukse, astus sisse ja kobas altari juure. Siin heitis ta end külmadele kiviastmetele, kus jäi lamama palawas palwes ja sügawas ahastuses kuni kella wiieni hommikul. Siis hüüdis ta, sügawalt alandatud ja murtud inimene, õpetajamajja, kus ta, täitsa wäsinud ja murtud, langes sügawasse unne.

Õhmunud, pifarniisked näod ümbritsefid



teda, kui ta awas jälle filmad. Võimalikult ettevaatlikult teatati talle, et Palmide villa wana teenija oli leidnud oma perenaise tunni eest surmalt moodis. Ta oli olnud ehitud nagu palli jaoks, kuid oli juba külm ja tardedumud.

Ohmunud sojinal lisasid inimesed, et kardeti enesetapmist.

See on Chelstoni õpetaja ühe eluajasta lugu, mis peab kustuma ta mäluft, emetfui ta end jälle mõib nimetada õnnelikuks meheks. (Lõpp).

## Hotellivaras.

Saksa kirjanik Alex von Bösse.

Winnyfred Forrester tuli Edinburist, kus ta weel ühe sõbranna pulmasti oli osa võtnud, kuna ta õde oma haige pojakesega juba Osten-desse oli reisinud, kuhu tema neile müüb järg-nes. De pojakesele oli soowitatud mereõhku, ja see pidi mandril pehmem olema kui inglise me-  
rerannas.

Shotimaalt läbiminenew rong oli mingisugu-  
sel põhjusel teel peatumud ja jõudis suure hi-  
listumiseega Londoni, mis tagajärjel Winnyfred  
Doveri õhturongist maha jäi ja Londonis pidi  
õõbima. Ta jäi suurde waksalihotelli Charing-  
crossi, mis selle raudteeliini seltsi omandus on.  
Oli reisiaeg ja hotell reisiijaid täis, ometi sai  
Winnyfred weel wäikese toa, mille aknad õuepool  
seisid. Temale toodi ka pakid, ta tellis enesele  
tee ja wõileiwad ning tahtis, reisiwäsimust tun-  
des, wiibimata woodisje heita.

Parajasti oli ta oma õõpesu käsitõhwrift  
wälja wõtnas, kui ufjele koputati ja tema hüüde  
peale tuppä tuli hotelliametnik, ennast waban-  
das ja siis küsis, kas mrs. Forresteril soowi ei  
oleks oma tuba wahetada palju suurema ja ilu-  
samaga, mille aknad wälja waksaliplatfi poole  
waatafsid. See ei olla pennigi kallim, ütles ho-  
telliametnik.

Hämmastudes sellise pakkumise üle, wastas  
mrs. Forrester, tema olla oma toaga täitfa  
rahul, seda enam, et selle akna õue poole on,  
misparast teda tänawakära ei wõi tülitada.

„See'p see ongi, mis mind ajab teile toa  
wahetamiseks ettepanekut tegema,“ ütles hotel-  
liametnik. „Keegi wäga üllas wana daam, krah-  
winna, oli meilt nimelt toa tellinud, ilma et  
oleks nõudnud eriti rahulikku. Meie rejerweeri-  
sime temale ühe mete parima toa, kuid selle ak-  
nad seisawad tänawa poole. Müüd aga on my-  
ladyl wäga kerge uni; ta kardad tänawa kärke  
tülitamist ja tahaks wäga oma tuba rahulikuma  
wastu wahetada, paraku pole meil sellist aga  
enam waba.“

„Ja siis tahate, et mina oma temale an-  
naksin?“

„Kui madami lärm platsilt — see nii wäga

hull ei ole — mitte liiasti ei efsita, siis awal-  
daksite seega selle wana daami wastu ja ka  
meile suurt lahkusf.“

Winnyfred mõtiskles pisut. Wana daam oli  
wõib olla haiglane ja kannatas unepuudust;  
tema ise oli noor, ja wististi ei wõinud tänawa  
kära teda magama uinunust takistada, sellepä-  
rast ütles ta, et on toa wahetamisega nõus.

Wahetus polnud sugugi paha. Tuba, mille  
ta nüüd sai, oli wäga suur ja wäga toredasti  
sisje seatud, wististi küll üks hotelli paremaid  
tube. Waks waiw kattis põrandat, mööblid olid  
kaetud siiddamastiga, woodi oli suur ja lai ja  
nägi wälja wäga mugaw. See oli magamistuba  
myladydele ja krahwinnadele, mitte aga tuba  
ühe shoti kapteni lihtsate lesele, kelle mees In-  
dias palawikku surmud. Winnyfred põlmenes  
parimaft Edinburi kodanikuperekonnast, oli jõaka  
teffseisuse mugawusega harjunud, mitte aga to-  
redusega, ja selleparast ei leidnud ta magamis-  
tuba mitte küllalt meeldima olewat. Aga ühe  
õõ wõis ta seal ometi wiibida; see ei teinud  
wiga.

Krahwinnat ta näha ei saanud, ja see ju  
meeldis temale, sest seni oli ta kõrgema aris-  
tokraatia liigetega ainult harwa kokku puutu-  
nud ja nendega siis ka mitte küllalt ümberkäima  
harjunud. Krahwinna oli natuke aega warem  
õhtuõõgile läinud ja tema asemel sai ta näha  
ainult kõrge daami toatüdrukut, kes, olles mus-  
tas siidikleidis, wälja nägi nagu hertsoginna  
ja teda ülevalt alla ta lahkuse eest tänas. „Der  
Grace“, ütles ta, olla temale wäga täulik, sest  
tema kaotanud juba lootusegi rahulikuma toa  
saamiseks.

Winnyfred sai tellitud tee oma toredasse  
tuppä, jõi ja jõi ja läks siis, niipea kui aknast  
wälja platsile oli pilgu heitnud, kõhe woodisje.  
Woodi oli nii pehme ja mugaw, et isegi üle  
platfi weerwate wanrite mürim ja teised mit-  
mefesifed käreid, mis alt üles kõstfid, teda ei  
jõudnud takistada õige pea uinunast, pärast  
seda kui ta weel oli mõtelnud, kes see krahwinna  
küll wõis olla, kelle woodis ta nüüd magas.

**Eduard Hubel,**

kirjaniku nimega **Mait Metsanurk**, saab 19. novembril s. a 50. aastat wanaks. Metsanurka tuntakse juba paarkümmend aastat kui arenenud maitsega ja terawa sulega kirjanikku, kelle tööd temale on kogunud laialdase pool-dajateringkonna. Alates vähemate jutukestega ja nowellidega, wõis kohe märgata, et temale kohasem on suurem worm kui wäikese jutustuse oma. Ja seda suuremat wormi ilmutawad tema wiimase aja suuremad teosed nagu: „Wahesaare Willem,“ „Orjad,“ „Walge pilw“ ja „Jäljetu haud,“ niisama ta draama „Kindrali poeg,“ Kui peitubki Metsanurga teostes liig palju sappi ja sarkasmi, mis ta teoseid paljudele mittemeeldiwaks teewad, omeli peab tunnista-ma, et Metsanurk on tüsedamaid ja jõulise-maid kirjanikke, kelle sulest meie weel palju huwitawat ja kõrgewäärtuslikku wõime oodata.

Soowime lugupeetud kirjanikule tema 50. hällipäewa puhul soojast südamesi õnne. Jatkugu temal weel kaua jõudu meie kirjandust wäärtusliste toodetega rikastada ja saagu talle osaks weel palju, palju päikeseküllaseid päewi ta edaspidises elus.



Hotekiametnik ei olnud tema nime nimetanud, ja toatüdruk, kel otse hertsoginna wälimus, oli ifka ainult „Der Grace“ ütelnud, aga lõpuks oli see ju ta üks kama kõik, mis nime see wana daam kandis.

Winnysfred ärkas keshöösel ja teadis kohe, et teda mingisugune kobin toas enefes oli aratanud. Silmi lahti tehes nägi ta ka kohe ühe mehe kuju, kes tema awatud kohwri kohal kum-mardas. Kohwer seisis mingisugusel kohwri-le määratud raamil, tema ise oli kohwri lukustanud ja wõti oli ta käsitaaskusse teiste wõtmete juure jäänud, ning see seisis tema kõrwal öö-laul.

Õnneks oli ta esimesel hetkel heitumisest nagu halwatud, nii et ta liikumata lamama jäi, ja siis fundis ta enefe ise rahule, weendunud olles, et mees temale ta karjuniise wõi kousmiise puhul kallale tungib ja ta tapab. Talle selgus, et tema ainus pääsimine seisis täielikus wai-kimises ja näitamises, et magab.

Tuba ei olnud wäga pime, sest aknast wälja wäadates oli ta umustanud tunedad eesriided akna ette tõmbamata. Platsil seiswate elektri-lampide walgus tungis tuppä, peale selle pais-tis wäljast selge kuu läbi akna tuppä. Ta wõis kõiki asju toas selgesti näha, samuti meest, kes ta kohwri kõrwal seisis.

Ülpea kui esinene ehk wõidetud, küüsis ta enefelt, mispärast murdwaras just tema tuppä

tunginud ja tema kohwri kallal talitas, kus ometi midagi wäärtasja ei leidunud. Siis tuli talle meelde toawabetus ja talle selgus, et see õine külas käik polnud temale määratud, waid krahwinnale, kes arwatavasti wäga rikas oli. See kaalutus rahustas teda pisut, sest ta ütles enefele, et mees, niipea kui märkab, et ta wale paika juhtunud, toast kohe jälle lahkuib.

Mees näis seda juba olemat märganud, seisis kõhklewalt kohwri ees ja raputas mitu korda pahaselt pead. Siis pani ta need paar asja, mis ta juba wälja wõtnud, ettemaatlikult jälle kohwrisse ja lastis kaane pikkamisi peale. Kui ta wõtme ümber keeras, naksus luff; siis peatus ta, pööras näo woodi poole ja kuulatas.

Winnysfred ei liigutanud, ainult ta süda põksus kui wafar, mida ta ei suutnud takistada, ja ta tundis, kuidas ta otsaesine märjaks läks. Ta pidas hinge kinni, kuni ta uskus, et lämbub.

Tema lootus, et mees nüüd kohe toast lahkuib, pettis teda; ta tuli nüüd, tasakesi hiilides, tema woodi poole, ja Winnysfredi hirm kaswas otse kohutawale kõrgusele.

Ras tahtis ta teda tappa? — — —

Küsimata meelise gawast hirmust, fundis ta ennast kõike tahte jõudu koondades filmi fulgema ja ühtlaselt nagu magaja hingama. Ta ei näinud nüüd enam midagi, aga ta tundis, et mees ta moodi ees seisis ja teda silmitses. Kui kaua see kestis!

(Särgueb).

# New-York Herald eksib.

Ameerika kirjanik **John P. Herrick.**

„Heraldi eriwäljaanne! Ridgefieldi tüdrukuterööwijad kirni püütud!“ Tuhanded ärewad inimesed kiskusid trükiwärsked lehed ajalehepoiste kätest.

New York hingas wabamalt. Jälle wõisid ilusad naised wabalt minna üle Wallstreeti ja Broadway. Tõepoolest, politseile pidi tänulik olema! Politseile? Ei, ainult Buck Burne'ile, „Heraldi“ peareporterile. Tema juhtnööride järele toimis politsei ja kasutas tema ülesleidusi. Igapäew hüüdsid mustad tähed Burne'i uuemaid kärarikkaid teateid maailma. Peale ilusa filmitiiwa Marion Mara kadumist oli ta rööwlite jälgil. Warsti nimetas ta peidukohti, wõidurõõmsalt wabastati wangid, siis järgnesid kurjategijate nimed ja korterid ning pea istusid need, oodates paratamatut surmaotsust, Sing-Singi kongides. Ta meetodi ei tuntud, kuid nähti selle suuri tagajärgi.

Teda taheti linna päästjana pühitada, kuid siis kadus ta. Prokuröri ja politsei meelehärmaks, kes pidid nüüd leppima rööwitud naiste väga kahtlaste ja üksteisele wastukäiwate tunnistustega.

Kuid waimustus soowis omale ebajumalat. Ja nii mängis Marion Mara Jersey City teatris kiirelt walmistatud tükis, mille sisuks oli ta wangiwõtt ja wabastus. Buck Burne'i, geniaalse detektiivreporteri, osa mängis üks New Yorgi tuntumaid näitlejaid, George Appelton üllatawalt hästi tabatud maskis.

Buck Burne ise jäi kadunuks.

Sensatsioonid wananewad ruttu ja ilmalinna elanikkude mälestus suurest kriminaalloost kadus peagi.

Jersey teater seisis pankroti ees. Marion Mara pidas läbirääkimisi suure Hallywoodi filmiühinguga. Buck Burne oli peaaegu unustatud.

Mitte kaugel Miamiist, kuid küllalt kaugel supelwõõraste kärast, elas Buck wäikeses kalurimajakeses. Teda külastas igapäew arst. Jah, reporter oli haige. Ta teadis seda waewalt, ei tahtnud seda teada. Ta närwid walutasid wäljakanatamatult. Mis teadsid uudistejanused

ajalehelugejad, kui palju närwijõudu ja südamewerd kleebib wäikeste, mustade trükitähtede küljes!

Burne'i oli see teinud haigeks, raskelt haigeks Talle juhtus tihti, et ei mäletanud wiimaste päewade sündmusi, et unustas parimate sõprade nimed ja aadressid.

Kuid siis juhtus kõige hirksam. Kui miss Daisy, wastuwaidlematu, weidi eks-tsentriline rannakuninganna, leidis üksiklase ja tahtis teda supelwõõrastele rannapeol esitleda.

Pidu pidi olema 15. juulil. Ei aidanud muu, kui kiire põgenemine. Buck üüris wäikesese, kiire lennuki ja lendas, kuigi arst seda waljult keelas, New Jorki. Weetis seal kaks toredat päewa ja tuli 17. tagasi.

Ta laual oli peatoimetaja telegramm: „Kohe tulla!“ Midagi ei olnud Buckile armsam. Ta pakkis kiirelt kohwrid.

„Jumalaga, Miami! New Jork, töö ja kurjategijad nõuwad mind jälle!“

Siis istus peremehe ees.

„Marion Mara on tapetud, Buck. Kas wõtate asja enese peale?“

„Võtan ja selgitan!“

„Politseil ei ole aimugi.“

„Politsei leiab homme „New Jork Heraldist“ näpunäiteid!“

Tapmise paigal kohtasid kõik reporterid, kel oli nimi ja kuulsus ajaleheilmas. Ainult „New Jork Times“ oli saatnud uue, andeka naisreporteri, kes käis uudishimulikult ringi ja katsus ametiwendi wälja kuulata.

Burne ja peadetektiiv Harry Trent oli lõpetanud läbiotsimise Marion Mara magamistoas. Noor naisreporter lähenes ametwennale:

„Olen „Timesi“ juurest, mister Burne. Palun, lubage wäike interwjuu. Meie lugejad on himukad teie arwamisi kuulda!“

„Homme ei ole „Times'il“ lugejaid. Ja kui tahate asjast midagi teada, lugege homme „Heraldi“!“

Piltilusale tüdrukuletõusis weri pähe. „Kas tahate kihla wedada, et „Times“ awaldab asja lahenduse?“



**Anna Törwand-Tellmann,**

Tallinna Eesti Naisseltsi juhataja, pühitses 27. s. k. p. sama seltsi 10. aastast juhatamist. Kogu aeg on pr. A. Törwand-Tellmann väsimatult pühendanud oma jõudu ja võimet naiste iseseiswuse, poliitilise ja waimse, arenemisele.

„Allright! Kümnetuhat dollarit „Herald“ eest! Miss . . .“

„Eweline Pyle on mu nimi. Wastu wõetud! Kümnetuhat dollarit „Timesi“ eest!“

Rotatsioonimasinad töötasid weelgi kiiremalt ja warsti kõneles kogu New York kõmurikkast kihlweost.

Siis Bucki elegantses korteris. Ta istus mugawas tugitoolis ja wahtis enese ette. Ja see oli ta meetod. Kuna Trent otsis waewaga jälgi, wõttis Burne ainult mulje wastu, pildi ja lõhna, selle imeliku segu weetlewast Pariisi parafüümist ja kuiwanud wõrest. Sellest aitas. Ja siis waibus ta transsi. Ta nägi unes tapmist, nägi mõrtsukat, jälgis seda läbi tänawate ja platside kõige pimedamasse salaurkasse. Ja järgmisel päewal teatas „Herald“, mis ta geniaalne reporter oli näinud. Nii oli asi igakord ja nii on ka asi seekord. Kuid niiraske kui täna ei olnud see ülesanne iialgi olnud. Närwid ei olnud weel terwed,

ei saa ehk iialgi terweks. Mispärast pidigi ta ühtepuhku selle pagana energilise, pagana ilusa tüdruku peale mõtlema? Ta pingutas kogu oma energiat, tuba kadus. Ta nägi . . .

Marion Mara ootas armast külalist.

Kalender näitas laupäewa, 16. juulil, kell oli kümme minutit enne wiit. Mispärast oli ilus naine nii närwiline ja kannatamatu? Mispärast ei tulnud oodatu weel mitte? Bucki pea walutas wäljakannatamatult, pilk miwikku käristas närwe. Siis tuli külaline. Imelik, ta ei näinud nägu. Näis, et suurel, elegantsel mehel ei olnudki pead. Ja ometi suudles ilus naine teda suule. Mispärast ei näinud ta nägu? Kuidas see piinas, pea ja silmad walutama pani!

Kuid ta kuulis: „Kirjutasin täna lepingule alla!“

„Sa ei tohi ta juure minna! Ma ei lase sind!“

„Ja kuigi sureksin, pean siiski sinu juurest minema, keda armastan, ja selle juure, keda wihkan, sest tema on tugevam!“

„Sa jääd!“

„Ela hästi, armsam!“

Marion Mara läks. Kostus hüüd täis wäljendumatut piina. Ta pööras weel kord ümber, siis kõlas pauk. Ta tabas naist otsa. Pilt kadus.

Siis tänawal. Majast jooksis mees, hüüdis auto. Nad sõitsid läbi Pearlstreeti East-Riweri Frontstreetile. Siis kadus kõik uttu. Kuid Burne pidi ta leidma, homme oli ehk hilja. Neetud olgu walutaw pea! Ta pidi weel kord katsuma. Ja see õnnestus, Uuesti nägi ta meest ja autot. Nüüd tundis ta ka auto numbri ära: R. 32.863. H.G. Ta pilk muutus terawamaks ja nägi eleganti, halli ülikonda. Ölgübar ja kepp elewandiluust pidemega. Kuid mis aitas see? Tuhat newyorklast kandsid niisamasuguseid ülikondi, kübaraid ja keppe. Talle tuli meele, et ka tema end niiwiisi riietas. Ta pidi nägu nägema, kuid ei näinud seda. Nägi autot sõitwat lennuväljale, nägi meest makswat. 7 dollarit 25 senti. See oli iseäralik! Umbes nii palju oli wist temagi hiljuti maknud. Ka autojuht näis temale tuttav. Täna oli kõik pahurpidi. Lennuk tõusis õhku, kadus pilwedes. Alla laskus udu. Buck langes minestusse.

Ta ärkas ja leidis enese põrandalt.

Pagan, ta pidi ju toimetusse minema! Ruttu auto. Sõites mõtles ta tulemuse üle järele ja tundis rahulolematust. Kuid peatoimetaja mitte. See tantsis peaaegu rõõmust.

„Inimlaps! Ma ei tea, mis te tahate? Tapmise aeg ja sündmustik, mõrtsuka põgenemine läbi New-Yorgi lennusaadama, auto number! Pea, seda ma weel ei awalda. Liig kergeks ei maksa politseile asja teha!“

Burne kirjutas artikli ja lõpetas niiwiisi:

„Mõrtsukas lahkus linnast lennukiga 16. juulil, kell seitse wiisteistkümmend. Ta usub end kindluses olewat, kuid ma jään ta jälgile. Jälgin teda, kuhu ta läheb, süön ta laua ääres, magan ta woodis. Mu käest ta ei pääse. Buck Burne.“

Sensatsioon. „Heraldi“ õhtuwäljaande pärast tekkisid kakelused. Kuid ärewus tõusis keedupunktini, kui ilmus „New-York-Timesi“ erawäljaanne, milles ei seisnud muud kui raswaselt trükitud rida: „New-York-Herald eksib!“

Ka „Timesi“ pärast tekkisid lahingud. Ja Buck Burne'i tore artikkel oli teinud rohkem kõmu, kui ta wõistlejanna Ewelyne Pyle'i salapärane rida.

Mäng kadus. Iga tulemust kahtlustas „Times“. Noor sinisukk oli nähtawasti walmis temaga wõitlusse astuma! Kuid tema pidi leidma lõpptulemuse, mõrtsuka ja mõrtsukatöö sündmustiku! Jälle waibus ta transsi. Nägi meest lennukis, nägi teda lendawat, maanduwat. Mees astus wälja, läks majja, astus tuppa. Kas ei tunnud ta maja ja tuba? Nägi teda kirja wõi telegrammi lugewat, kohwreid pakkiwat. Ta põgeneb jälle, mõtles Buck, kuid selles ei ole tal kasu, ma olen ta kannul. Jälle tõusis lennuk. Siis udu, ainult udu. . .

Mingit tulemust. Ja ometi oli ta lubanud peatoimetajale, keda tegi närwiliseks „Timesi“ sõjaplaan, et paljastab mõrtsuka. Ta pingutas kogu oma tahtjõudu, koondas mõtted mehele hallis ülikonnas, aeglaselt kadus udu ja ta nägi. . . enese nägu!

Oli tema mõrtsukas? See oli wõimatu! Wõimatu? Kas ei wõinud tema, kes oli nii wastuwõtlik hüpnosile, kolmanda isiku mõjutuse alla olla sattunud, kes tarwitas teda omu tööriistaks?

Kas ei kõnelenud tapetud naine mitte kardetud, wihatud inimesest? See oli tõeline mõrtsukas, mitte tema! Aeglaselt korraldasid end ta ärewad mõtted. End üles anda, kurjategijat kindlaks teha ja siis paljastada. Ainult rahulik olla! Kuid kus leiab ta rahu, mida wabaja nii tarwiliselt? Nii see oligi!

Ta kirjutas ja kirjutas. Süüdistas end awalikult tapmises, suurendas kahtlustuse põhjuseid, mõtles wälja põhjendusi ning septses niiwiisi tõendusahela, mis osutas: Buck Burne oli lasknud maha Marion Mara.

Peatoimetaja wõttis käsikirja wastu. Ta ei kahelnud silmapilkugi tõenduste õiguses. Pea oli loodud ühendus politseiga. „New York Herald“ andis süüdlase toimetaja wõimude kätte ja tõi esimese lehena kõmuteate.

New York imestas ja loobus kiirelt lemmikust. Hüüdis warsti koos pöõbliga: „Buck Burne elektritoolile!“

„Times“ ilmus sel päewal wäga hilja. Lehe eesotsas seisid jällegi saladuslikud sõnad: „New York Herald eksib!“ Siis järgnes lühike teade Burne'i kinniwõtmisest, ülewaade ta teenetest linna julgeoleku alal ja siis, mainides Bucki lahtilaskmist „Heraldi“ juurest, järgnes kohapakkumine peareporterina muinasjutuliselt kõrge palgaga. Saawat kohe koha, kõige hiljemalt peale wabaksmõistmist.

Ja seda awalikult! Massi wiha suundus „Timesile“. Wilistati, korraldati demonstratsioone, wisati toimetuse aknad sisse, kuid siiski osteti ja loeti „Timesi“.

Buck istus wanglas, wäsinult, loiuult ja lohutamatult. Ta pidas end kadunuks, tal ei olnud enam uhkeid kawatsusi, kuidas paljastada tõelist kurjategijat. Ta and, näha kaugusse ja minewikku, oli kadunud. Ta nägi ainult ametwendade waenulikke nägusid, siis politseinikke ja inimesi tänawatel, nägi lagedaid wanglamüüre, wõredegaga aknaid ja uksi, kuulis ahelate kõinat, wõtmete kiirinat ja teadis, et tema jaoks ei olnud pääsmist.

Surra! Ta õli ju weel noor, kuid Marion Mara oli kah noor olnud, kuid langes ta neetud käe läbi.

Enne protsessi algust sattus ajaleht ta kongi. See oli „Times“ ja ta nägi, et tema pärast peeti fanaatilist wõitlust. Ta naeris äkki. Kihlweo oli ometi wõit-

nud tema. Tema oli leidnud mõrtsuka, enese! Ja ometi oleks ta heameelega trumbi lubanud talle, sellele sinisukale, kelle peale ta nii tihti pidi mõtlema ja kes wõitles ta päästmise pärast.

Siis tuli protsess. Kõik lehed, kõik inimesed, kes ümbritsesid massiliselt kohtuhoonet, nõudsid surmanuhtlust. „Times“ ei olnud ilmunud.

Buck Burne'i lugu näis lauldud. Haige, elutüdinenu kaebealune, kaitsja, kes oli weendunud raskelt süüdistatu süüst nii sama nagu prokurör, wannutatud kohus ja kohtunikud.

Tunnistajad olid üle kuulatud ja asi

kaebealusele mõned küsimused?“

„Palun, kui küsimused muutuvad asjasse.“

„Mister Burne, kas tunnete jalgpalli matshi tulemust Brooklyn Wanderers kontra New-York Giants?“

„Kuulmatu! Pidage silmas kohtu wäärilikkust!“

„Pea nõudma küsimuse wastamist.“

„Wastake siis, kaebealune.“

„Giants wõitsid 3:1. Kuid ma ei tea, mis on ühist sel tulemusel minu asjaga.“

„Kas olite pealtwaatajate hulgas?“

„Jah!“

„Uksi?“



Waade Haanja Munamäelt.

oli ainult halwenenud. Tehti kindlaks, et kaebealune 15. juulil salaja oli Miami lahkunud ja lennanud New Yorki. Mis tegi ta seal, kus oli ta olnud? Korteris ei olnud ta käinud. Ta ei teadnud seda. Ka endised ametwennad olid ta wastu. Seletamatuks jäi ainult, kuidas ta wanemaid kuritegusid oli paljastanud. Mil wiisil ta wõis kirjeldada sündmustikke ja peidukohti. Oli ta ehk olnud kaassüüdlane ja tegutsenud Juudasena teiste kaassüüdlaste wastu?

Ses mõttes tahtis prokurör süüdistuskõnet pidada, kui ilmus tunnistajanna, kes ei lasknud end ära saata.

„Kes teie olete?“ küsis esimees.

„Ewelyne Pyle, „Times“ reporter.“

„Mis teate asjast?“

„Kas wõin enne tunnistust esitada

„Ei, Fred Haynes'i ja Tom Tuckleiga!“

„Tõsi, tõi mõlemad härrad kaasa. Nad on kohtu käsutuses.“

„Pagana pihta, kas naljatate?! Mis see õieti tähendab?“

„Nimetatud jalgpalli matsh leidis aset 16. juulil kell 1/25 õhtupoolel.“

„No, jah . . .“

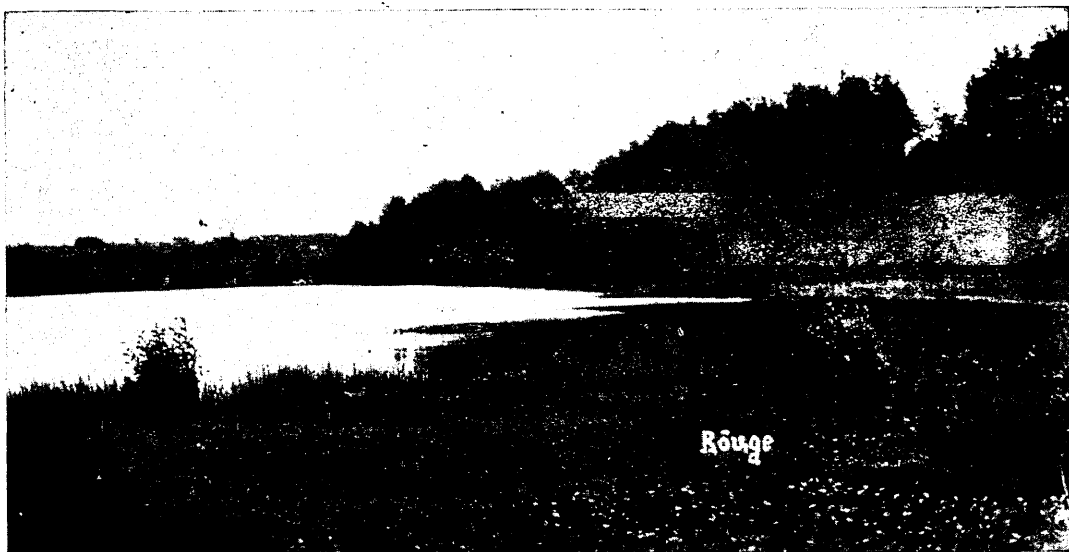
„Härra kohtuarst, millal tapeti miss Mara?“

„Kella wiie ja kuue wahel.“

„Järelikult ei wõi mister Burne olla Marion Mara mõrtsukas, kes wiibis pool wiieist poole seitsmeni mõlema härra seltsis jalgpalli wõistlusel. Mis pärast süüdistas ta end siiski tapmises? Ja kes on tõeline mõrtsukas? Usun, et wõin neile kahele küsimusele rahul-

dawalt wastata. Teadsin alati, et Burne oli süütu. Missugune kurjategija ässitab kas isegi jahikoera oma jälgedele. Meie kihlweo järele jälgisin iga ta sammu nagu werekoer. Kuid uurisin ka tapetu elu. Ja leidsin selles midagi. Wabandage, mister Trent, et mina olin leidja ja mitte politsei, kuid ei tohi usaldada ainult „New York Herald“ teateid. Marion Marat kägistas noore algajana ta esimene reshissör Sam Hilreth, kes ajas ta peaaegu enesetapmisele. See peen härra, pealegi politsei hea tuttaw, tahtis teda ära müüa. Kas mõistate? Tahtis elada tütarlapse era-

on kalduwust kuutõweks, nagu kinnitas mulle Miami supelasutuse arst, mõrtsuka jäljed ja hakkas end waatlema? Ehk wäsimus wõi kergelt mõistetaw ärawahetus. Ehk sarnanes tapja Burneile nii wäga, et see wahetus arusaadawaks saab. Autod sõitsid üksteisest mööda, pilk eksis ära, otsis uuesti ja leidis teisiku, enese. Nüüd oli waja leida teisikut. Ja ma leidsin ta. See on . . . konstaabel, pidage mees kinni, kes tahab minna wälja! Ja, jah, see härra mantlis. Nii, tooge ta siia! Kiskuge ta paruk ja habe maha! Waadake, ta sarnaneb kahtlustatule nagu muna tei-



**Rõuge**, looduslikult ilusam koht Wõrumaal,

korrallisest ilust. Ja selle Hilrethiga, kelle eest ta oli põgenenud kolm aastat tagasi noore ametwenna kaasabil, tegi ta 15. juulil, nii siis päew enne tapmist, uue palgalepingu. Siin ta on! Nüüd arwate wist, et see hirmutis Hilreth on mõrtsukas? Ei, tema ka mitte!

„Kes siis? Tulge lõpuks ometi asja juure!“

„Mõistate, et kõik, mis kirjutas Buck Burne sellest sündmusest, oli mingil wiisil õige. Et aga ta järeldused olid waled wõi ära wahetatud. Sest teadsin juba tund hiljem peale ta siinse artikli awaldamist, et mees, kes kell seitse wiisteistkümmend oli lahkunud lennukil lõunast, oli mister Burne ise. Kuidas aga jättis kuutõbise pilk, sest Buckil

sele. Noh, Georges Appleton, kas Te ei taha tunnistada . . . ?“

„Jah, mina olin see! Ma lasin Marion maha! Ei wõinud teda jätta elusalt selle koletise Sam Hilrethi kätte. Tal oli Marionile üle rohkem wõimu kui mul. Jah, lasksin ta maha ja teeksin seda täna uuesti, sest armastasin teda nii wäga . . .!“

\* \* \*

Muidugi lasti Buck Burne kohe wabaks ja ta sõitis oma ametiõde — ja me wõime selle saladuse wälja anda — ja mõrsja Ewelyne'iga sõidurongis läbi hõiskawa inimmassi „New-York Timesi“ ajalehepaleesse.

Nende taga lendlesid eriwljaanded:  
„Süütu Buck Burne wabaks lastud.  
Tapja Georges Appleton ühehääleliselt  
süüdi mõistetud!“

„See läheb teie juures nii kiirelt nagu  
wälk, Ewelyne!“

„See eriwljaanne oli juba eile trü-  
kitud, armsam!“

## Agitaator.

Nõukogude Wene kirjanik **Michail Sosthenko.**

Grigori Kossonossow, ülewaataja  
lennukoolis, sõitis külla puhkusele.

„Noh, seltsimees Kossonossow,“ üt-  
lesid talle sõbrad enne reisi, „sõidate  
nii kui nii külla, siis peate seal ka pi-  
sut agiteerima. Jutustage matsidele, kui-  
das lennukunst viimasel ajal on tõus-  
nud. Ehk annetawad nad siis lennuki  
ostmiseks raha!“

„Wõite selles kindel olla,“ wastas  
Kossonossow. „Oleks jutt millestki muust,  
siis ehk mitte, aga lennuasjandusest—  
enesestmõista! Selles võite weenduda,  
et kõik teen!“

Sügisel jõudis Kossonossow külla ja  
läks wiibimata kohalikku sowjetti.

„Noh,“ ütles ta, „tahan agiteerida.  
Tulen praegu linnast — kas ei võiks  
koosolekut kokku kutsuda?“

„Nõus,“ wastas esimees. „Kui tahate,  
kutsun talupojad homseks kokku!“

Järgmisel päewal käsutas esimees  
talumehed pritsikuuri juure kokku.

Grigori Kossonossow astus nende  
juure, kummardas ja hakkas, nagu see  
juba ta wiis oli, kartlikult ja wärisewa  
häälega:

„Jah, selline on lennuasjandus, kal-  
lid talumehed! Kuna olete rahwa liik-  
med, siis pajatan teile mõne sõna poliit-  
tikast. Siin, ütleme, seisab Saksamaa ja  
siin Herson. Seal seisab Wenemaa ja  
siin niiteldad . . .“

„Millest sa räägid, seltsimees?“ küsi-  
sid talumehed inestades.

„Millest?“ wastas haawatud Kosso-  
nossow. „Ma räägin lennuasjandusest.  
Lennuasjandus areneb . . . siin, näi-  
teks, seisab Wenemaa ja siin Hiina . . .“

Tusaselt kuulasid talumehed ta kõnet.

„Ära räägi niipalju üht ja sedasama!“  
kisendas keegi teiste tagant.

„Mina ei räägi üldse palju, kõnelen  
lennuasjandusest,“ ütles Kossonossow.

„Tema areneb, seltsimehed, talumehed  
Selle wastu ei saa waieda. Mis on, see  
on . . . Seda ma ei salga!“

„Enam selgust!“ hüüdis esimees. „Kõ-  
nelege arusaadawamalt!“

Kossonossow astus lähemale, kee-  
rutas enesele ajalehpeberist plotski ja  
algas:

„Noh, asi on nii, seltsimehed talu-  
mehed: ehitatakse lennukeid — ja siis  
lennatakse. See tähendab: õhus! Mui-  
dugi ei oska ennast igatüks õhus hoida,  
näiteks lendur seltsimees Jermilkin.  
Tõuseb üles — ja juba natukese aja  
pärast kukub alla, nii et tal soolikad  
lendawad . . .“

„Inimene pole ju kellegi lind,“ ütles  
sid talumehed.

„Nimelt, nimelt,“ wastas Kossonos-  
sow, rõõmu tundes talumeeste poolda-  
wast märkusest. „On wana lugu, et ini-  
mene pole lind. Lind lendab, aga ei  
kuku, raputab pisut ja on jälle ülewal.“

Aga lendur, näiteks seltsimees Mihail  
Iwanowitsh Popkow, lendab üles, kõik  
on korras, äkki mootoririke . . . pumpsti  
on ta jälle maas!“

„Noh, ja . . .?“ küsiwad talumehed.

„Jumala eest! Teine jälle jääb kuk-  
kudes puukstesse rippuma. Ripub seal,  
kardab kui laps — polegi nalja asi —  
jah, juhtub nii mõndagi . . . Kord aga  
jookseb lehm propellerisse: üks, kaks—  
tshin pumm, ja ta on tuhandeks tükiks  
kistud. Siin lamawad sarwed, seal mõni  
teine kehaosa, ei teagi, mis kokku kuu-  
lub . . . Tuleb ka ette, et propeller koerad  
purustab . . .“

„Ja hobused?“ küsiwad talumehed.  
„On see võimalik, et ta ka hobused  
wõib purustada?“

„Hobused?“ wastab Kossonossow.  
„Ja kuidas weel!“

„Selline sõnnik, et kurat ta wõtaks!“



hüüdis keegi. „Olete aga ka ilusa asja leidnud! Hobuseid purustada! Ja kuidas see siis areneb, seltsimees?“

„Ütlen teile ju, et lennuasjandus alata sa areneb,“ wastas Kossonossow. „Seltsimehed talumehed, teie peate oma

wahel raha koguma ja asjale ka omalt poolt ohwrit tooma. . . .“

„Mis jaoks, seltsimees?“

„Lennuki jaoks!“ wastas Kossonossow. Süngelt naeratades läksid talumehed laiali.

## Mees tänavalt.

Saksa kirjanik **A. M. Fahland.**

Kõik kära ja müra näis sumbuwat waiksel tänaval, mis, ümbritsetud õitswatest pärnadest, lebas nagu nõiutud. Harwa kostis mõni kauge toon, weduri wile, mis sähwis läbi õhu ja kaebawalt horitsondil langes, wahetewahel samumud, mis uniselt waibusid. — Siis jällegi waikus. — Ena Reimersi ja Robert Dölleni jutujamine, kes istusid wastamisi palkonil suure, punawalge warju all teelaua ääres, katkes ikka jälle uuesti. Ajades end poolenisti jalule, ulatas Ena Reimers Dölleni kitsa sigaretietui, wõttis sigareti, süütas selle ja nõjatus uuesti korwtooli. Döllen tõmbas mõned korrad, surus otsa tuhatopsi.

„Teie sigaretid on suurepärased, Ena, — nagu kerge meelteuim, ainult mõned tõmbed, — see ei rahulda.“

„Täitmatu!“

Naeratades lükkas ta sigaretitoosi mehe poole, mille oli pannud esiti madalale lauakesele nende wahel.

„Et äratasite mind mu unistawast meeolust, — kas soowite siis ehk tass teed?“

„Palun, Ena!“

See tõmbas teelaua lähemale ja wals kuuma, lõhnawa joogi imeõrna tassi. „Usun, et on wiies, Döllen. — Selle kuumuse juures! 29 pügalat warjus!“

„Kusagil, usun Jaapanis, wõideldakse kuumuse wastu kuumusega.“

„Rah seisukoht. Kuid igal metoodil on omajagu õigust.“

Jälle waikus. — Waadates järele pärlhallidele pilwekestele, mis tõusid ta sigaretilt nagu kerged, heljuwad hinged, ütles Ena Reimers waikuse: „Meeleolud!“ —

„Jah?“ —

„Kas olete juba kord selle üle järele

mõtelnud, et ka tänawatel on meeolusid, Döllen?“

„Kujutlus ja muljed etendawad suurt osa.“

„Keegi kirjutas kord baromeetrist inimkehast — Ma ei tea praegu, kes. — Kas teate Teie?“

„Seda ei peksta, kes lamab maas,“ naeris Döllen. „Olen liig laisk, et selle kuumusega lahendada probleeme. — See tore sigarett! — Ja Teie perenaisena!“

„Egoist,“ naeratas Ena.

„Inimene, kes ei mõtle enesele, ei mõtle üldse.“

„Parandamatu! — Pealegi tahtis isa teeks tulla. Kell on juba,“ ta waatas käewõrukella, „tõepoolest, juba kuus. Palun helistage, Döllen, Karl peab laua koristama.“ —

„Ma ei tea,“ ütles Ena, kui teener oli teelaua wälja tõstnud, „mis isal puudub wiimase ajal. Ta on nii iseäralik.“

„Meeleolud“, ütles Döllen.

„Meeleolud? Ehk! — Kuigi isa seda ei tunne. Kuid mäletan, et tahtis tuua õhtuks külalise, — Georg Gellerti.“

„Gellert?“

Ena noogutas

„Teate, Döllen, mulle näib täna, et istun suures konnakarbis ja kõik müra ja kära kostub ainult kaugelt. Kas teie ei kuule?“

„Hm, hm.“ —

„Kaugelt tuleb keegi. — Samm on wäsinud, — nagu kannaks ta koormat. — Ta tuleb lähemale. Nüüd peatub ta, — just balkoni all.“ Sigaretiotsa kustutades, waatas Ena läbi punaste geraaniumite alla tänawale. „See on mees. Ta waatab üles. — Kui iseäralik! — Ta seisab waiksel. — Mis ta tahab? — Waene mees! Ta näeb wilts wälja.“

Aeglaselt tõusis Döllen toolilt, waa-



Aseadmiral **Juhan Pitka**

oli 10 aastat tagasi Punamäe (Grasnaja Gorka) operatsiooni üldjuhatajaks.

tas tänavale ja mehele näkku, kes, weidi kössis, pikad liikmed liig laiades riietes, haaras kübara järele, kui silmas teda. Döllen jahmatas. Waatas terawalt. Ta näoilme muutus, kuid ta walitses end kohe.

„Ta tunneb Teid, Döllen.“

„Ei.“ Aeglaselt tagasi astudes, istus Döllen uuesti toolile.

Mees astus väljas mõned sammud tahapoole, nagu oleks tahtnud paremini näha. Läks siis edasi, wäsinult nagu enne.

Ena waatas talle järele. „Ihus peal Kahju!“

„Weelikka meeleolud, Ena,“ naeratas Döllen.

„Ei, mees huwitab mind. Ta waatas Teile nii kindlalt silma, Döllen! Tahtis ehk kerjata?“

„Kerjata?— Eil— Kuid peaaegu. Ütlesin ennem, et ei tunne teda. Konwentsiaalses mõttes oli see õige. Ta on inimene, keda tunda ei taheta.“

„Ta äratas kaastundmust!“

Döllen kehtas õlgu.

„Te raiskate tundeid, Ena. Ta oli mu kooliwend. Olime lahutamatud. — Siis, — läks ta hukka. Ta elu on raske olnud. Ta on endine ratsaspordi harrastaja, Joachim Lenz, kellest ka palju kõneldi.“

„Ma ei mäleta.“

„Olite tookord laps, Ena. Ta istus wanglas! Tegu äkilises wihas! Kuid siiski, inimene peab end walitsema. Siis ei saanud ta enam jalgu alla. Ta mängis ka. — Jõi. — Ahtasin ükskord, kakskorda. Ta langes ikka enam. Noh, — iga-tahas — — —“

„Teie ei tahtnud teda tunda, Döllen? See ei ole Teie wiis!“

„Olete laps, Ena. Kas pidin ta siia tooma ja Teie teelauda kutsuma?“

„Ei, kuid mis tast saab, kui alati leiab lukustatud uksti?“

„Ta pidi teadma, mis tegi.“

„Kas teab keegi, mis toob talle järgmine tund?“

„Ena, Te olete suurepärase naine, kes otsustab aga nagu kõik naised, tunnete järele.“

Döllen tõsis, et lahkuda. „Lubage tänada weetlewa õhtupoole eest. Pean klubisse minema.“

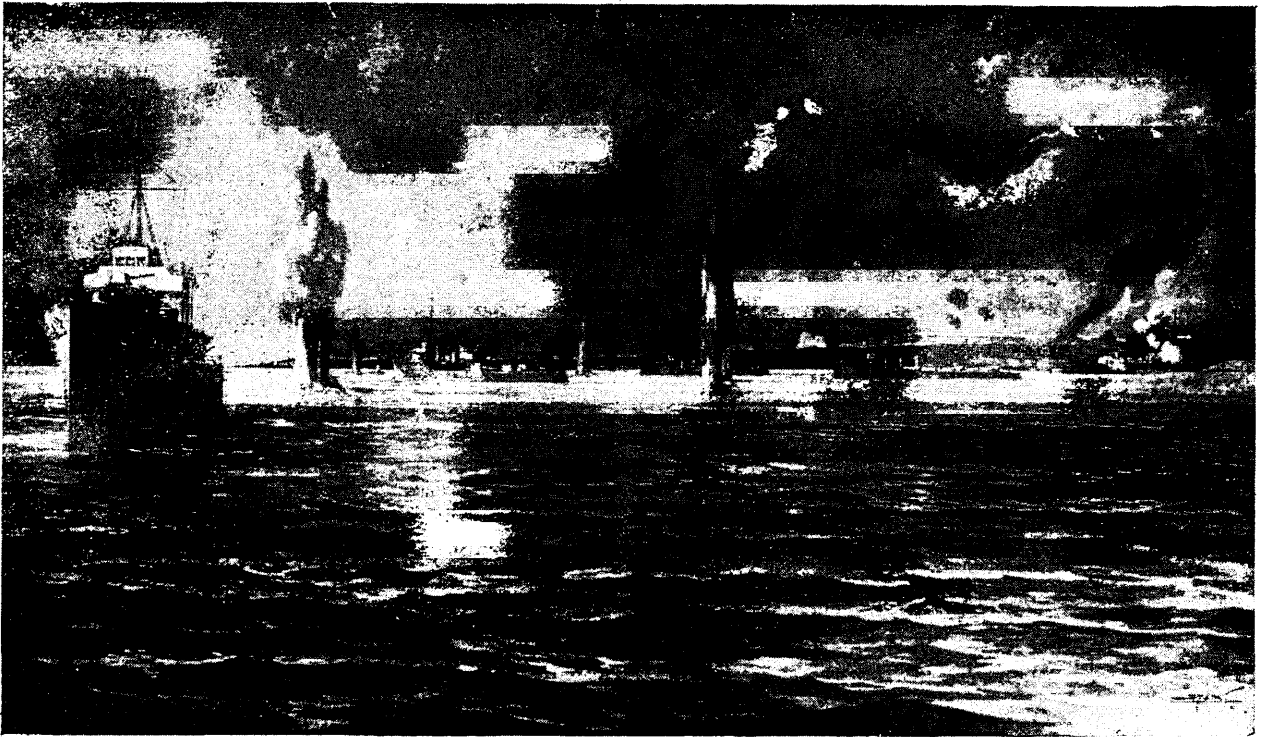
Ena silmad rippusid tummas palwes ta näol. Döllen mõistis. Ta suudles ta

mõlemaid käsi. „Teen veel kord katset, Ena, Teie pärast.“ —

Joachim Lenz ootas Dölleni ta ma-  
jaukse ees. Mööda minna oli võimatu.  
Waewalt allasurutud meelepaha hääles,  
käskis Dölleni tal järgneda. Sees ei haa-  
wanud ta külalislaskuse kommet. Ta  
pakkus talle tooli, istus talle wastu, lük-  
kas sigaretid ta ette ja walas whiskyt ja  
soodat klaasidesse. Nagu külmetades,  
hoolimata kuumusest, tõmbas Joachim  
Lenz pikad jalad koomale.

„Tahan wälja rännata. Kuhugi, kus  
mu minewikku ei tunta, — kui maail-  
mas on sarnane nurk. Igaüks siin hoiab  
must nagu katkust eemale. — Ja ometi,  
— mis tegin ma, kui maksin kätte nä-  
rule, kes wõttis mult armsama. — Saa-  
tus ei wõtnud sind iialgi kõrist nagu  
kaabakat, Dölleni — ja põhimõtted unu-  
newad, kui tuleb nälg.“

„Mispärast ei hoolitsenud sa tookord  
oma kasu eest? Oleksid jälle kõrgele  
pääsnud.“



Inglise ja Eesti laewastik pommitawad 10 aastat tagasi „Halli hobuse“ maaninas wene puna-  
wägede kindlust mere poolt, kuna Kuperjanowi partisaanid, skoudid, laiaroopalise soomusrongi  
nr 3. dessantkompanii ja ratsaeskadron piirawad seda ja Grasnaja Gorka kindlust maa poolt

„Dölleni, wanade aegade, meie lap-  
sepõlwe sõpruse pärast, aita veel kord.“

„Kuidas seda mõtled?“ Wastikus il-  
mus Dölleni näole, kui waatas kok-  
kuwajunud kogu.

Lenz tundis pilku ja langes kõssi  
nagu hoobist tabatud. „Andesta, ma ei  
oleks pidanud meeletulema meie ühist  
noorust. Need päewad on möödunud.“

„Paratamatult, sinu süü läbi,“ ütles  
Dölleni tõustes. „Kuidas soowid mult  
abi?“

„Oleksin, — muidugi. — Kuid mä-  
lestus kiusas mind aastaid, — ajas taga,  
— saatis hukka. Ja siis oli juba hilja.“

Dölleni sammus toas edasi-tagasi ja  
Joachim Lenz surus kitsa pea käte wa-  
hele. Ta silmad waatasid põrandale.  
Siis peatas äkki Dölleni ta ees, käed sel-  
jal. „Aitan veel kord, Lenz, veel kord,  
pea seda hästi meeles. Kuid mitte sinu  
pärast, waid imetoreda naise pärast,  
kes palus su eest. Nüüd mine. Annan  
enesest teada.“



Kolonel **Karl Parts**  
oli 10 aastat tagasi Punamäe operatsioonides maawägede  
juhatajaks.

Lenz tõusis ja sirutas Dölleni kae; kuid Dölleni silmad waatasid waljult talt mööda. Nad ehtasid majakõrge müüri enese ja lapsepõlwe kaaslaste wahele.

Döllen tahtis järgmisel õhtupoolel parajasti wälja minna, kui talle teatati Georg Gellert, kes oli talle wastik.

„Kas segan? Tahtsin ainult meie eilset jutuaajamist uuendada.“

Döllen ulatas talle sigarikasti. — „Palun, — kuid kas seda ei wäiks homme börsil korraldada? Tahtsin parajasti minna Reimersite poole — — —“

„Reimersite poole?!“ katkestas Gellert teda waljult naerdes, pani sigari põlema ja waatas siis kokkupigistatud silmadega

Dölleni otsa. „Kas teate, kuidas lood on wanamehega? Mul oli eile temaga pikk läbi rääkimine, mis lõppes mu ra-hulduseks. Sellega tähenduses on mul Teile teatada uudis.“ — „Uudis?“

„Kihlan end neil päewil Ena Reimersiga!“

„Mis? Tõustes poolenisti tooilt, wahlis Döllen talle otsa. „See üllatab Teid, eks?“ — Döllen langes toolile tagasi. Ta nägu oli jäine. Ta lükkas käega sigaripilwi eemale, mis Gellert hoolimatult õhku puhus. „Üllatatud, ei. Tahaksin ainult teada, kuidas Teie sellega hakama saite?“

Gellert nõjatus muga-walt toolil. „Mispärast sarnaselt rõhutud? Teile see ei oleks õnnestunud, kuid ma pean ammu juba wanameest päela otsas. Ta on rahnule jooksnud, ilma minuta istuks ta ammu juba kusagil puhkekodus.“

„Härrrr!“ Döllen kargas üles. Aeglaselt tõusis ka Gellert. „Rahu, Döllen, rahu. Wanamees ei wõi ilma minu rahata enam midagi peale hakata.“ —

Döllen nägi punast udu silmade ees. „Narr!“ karjus ta talle waljult näkku.

„Kuidas, mina?“ naeris Gellert liigutusega, mis Dölleni tegi meeletuks.

Põrgu ja kuristik awanesid äkki ruumis. Gellerti pea näis kaswawat hiiglasuureks. Dölleni rusik tabas teda. Näkku. Gellert langes maha nagu niidetud. Ta pea lõi kukkudes wastu mööblit. Döllen waatas kaua liikumatult lamajat. „Narr“, ütles ta weel kord ja siis jahtus aeglaselt ta ärewus. Ta kummardas Gellerti kohale, raputas teda. Waatas kohkunult liikumatut kogu. Ajas keha poolenisti üles, walas talle konjakit poolawatud suhu, hõõrus ta otsaesist ja rinda. Kaugel lõi kell wiis korda. Teener toob kohe tee. Mis teha? Ta wedas liikumatu kõrwaltuppa ja tõmbas ukse tasa kinni.

Seal astus teener juba sisse, kattis tee-laua. Dölleni näis igawik, kuni ta jälle eemaldus. Sammud kadusid. Väljas la-sus kuum augustikuu päike. Lapsed mängisid. — Kõlas naer. — Kõik nagu mõne minuti eest. —

Dölleni haaras meeleheide, ei lask-nud teda selgelt mõelda. Kas teab keegi, mis töö talle järgmine tund? — Ena, mõtles ta, — Ena. Siis peatas ta pilk toolil, kus oli istunud päew warem Joachim Lenz. Närune, põhja wajunud. Nüüd seisis ta samal astmel sellega, keda eile oli põlanud. Äkki pööras ta ringi. Läbi praokile ukse kõlas toon, nagu hoigamine. Waewalt suutis Dölleni jalgu pörandalt tõsta. Siis astus ta au-tomaatselt kõrwaltoja poole.

Gellerti silmalaud tuksusid, huuled liikusid. Dölleni walas talle konjakit suhu.

Kõri neelatas. Gellert ärkas minestu-sest.

Oli hilja. Päike laskus, kui Dölleni wiis meelemärkusele tulnu koju, kes näis ka waimliselt weidi toibunud, sest selgus, et tal ei olnud põhjust oletada, et Ena end temaga kihlab. Siis, kui ta ärkas, läks Dölleni läbi wööraste, kit-saste tänawate, mille kanalid teda näi-sid neelata tahtwat. Mööda wiltu lange-nud majadest, kus elas wiletsus, ja kus elas ta noorepõlwe sõber. Nüüd seisis ta tema ees ja ulatas talle esimesena käe. Siis istusid nad koos ja kõnelesid tulewikust, nagu kord ilusatel, kauge-tel noorpõlwe päewadel. Wahesein nende wahel oli langenud. Ja hommik hakkas punaselt koitma, kui Robert Döl-len jälle koju ruttas.

## Kõnekäänud.

*Tshehhi kirjanik Karel Capek.*

„Seda wilistawad warblasid katu-sel,“ öeldakse enam wõi vähem täht-sate uudiste ning kuulujuttude kinnitu-seks. Mina olen warblasi katusel juba ammust ajast saadik tähele pannud ja wõin ütelda, et need aiult warblaste omad asjad on, millest nad wilistawad ja wadistawad. Kunagi pole ma neid tabanud asjade wadistamisel, millega neil tegemist polnud, näiteks armsa naabrina tegewust arwustamast. Nad ei wadista poliitikast, ei teata üksteisele uudiseid, mis sündinud wõi lähemal päewil weel wõiksid sündida. Jah, nad wilistawad katusel, nad lärmitsewad, kisendawad, tülitsewad ja kaklewad. Aga ma wõin wanduda, tühje jutte nad ei lewita. Nad on paremad kui neist ar-watakse; nad ei lewita seda, mis neile kõrwu puutub. Inimesed on need, kes wilistawad ja räägiwad asjadest, mil-lega neil tegemist ei ole, ja asjadest, millest nad peaaegu midagi ei tea.

„Seda teab ju iga laps,“ andis mulle wastuse keegi automobilist, kui ütlesin, et ma selgesti ei tea, mis jõu üleand-mine õieti tähendab. Sestsaadik waat-len ma iga väikest last teatud aukar-tusega. Kui ma paljude aastate eest ei teadnud, mil Karl VI. walitses, ütlesid professorid mulle etteheitwalt: „Seda teab ju ometi iga laps.“ Hiljuti lugesin ma isegi üht rahwamajanduslikku arti-kliit, milles öeldi, et meie päewil iga laps midagi teadwat kuldstandardist ja soodustatud tollidest.

Armsad sõbrad, need „lapsed“ on ju lausa imed! Kui ainuski meist teaks kõike seda, mis iga laps teab, siis ei maksaks temaga üldse enam rääkida, nii väga uhke oleks ta oma teadmiste-le. Selline laps aga, kes teab, mis jõu üleandmine on ja et bimetalism mi-newikuasi on, ei lase meil suurtel seda tundagi.

## Pidusöök.

Hollandi kirjanik **Toon Ruygrok.**

Kees Bergmann wõttis portfelli kaenla alla, et Hilversumi reisida, ja jättis naise jumalaga.

„Sa tuled siis täna õhtul wististi weel koju, eks ole nii?“ küsis Emilie, kuna ta tema mantlilt mingisuguse puru ära wõttis. „Tead ju, et ma üksi kodus oles pisut kardan. Koht on nii üksik...“

„Soowiksin, et wõiksin sulle kindlasti jah ütelda,“ wastas Kees, „aga see on wõimatu. Ei tea, kas ma weel jõuan Amsterdami rongile. See selgub alles pärast mu raadiokõnet.“

„Mul on weel üks teine põhjus, mis pärast ma soowin, et sa täna weel tagasi tuled,“ ütles Emilie wiivitades, ja Keesile näis, pisut kõhklewalt. Kas ta ise selle juures ei punastanud? Mispärast ometi? Ja mis põhjus see õieti oli? Ta ei mõtelnud selle üle praegu pike-malt järele, aga hiljem tuli see talle wäga selgesti meelde.

„Kas Karl täna weel siia tuleb?“ küsis ta weel paberossi süüdates. „Siis ei ole sa vähemalt üksi.“

Emilie punastas uuesti ja katsus seda warjata, kuna lillekimbu kohale lauale kummardas.

„Ei usu, et ta tuleb,“ wastas ta. „Aga sind ootan ma wististi. Oh, ma soowiksin kindlasti teada... Pea, mulle tuleb midagi meelde, millega mulle wõid märku anda. Sinu kõne wiimane osa algab, kui õieti mäletan, umbes nii: „Ja nüüd, mu daamid ja härrad, läheme teemi juure, mis Teid kõiki saab huwitama: armastus bushmenide juures...“ Eks ole, Kees, nii sa umbes ütled?“

„Jah,“ wastas Kees, ainult et ma ei kõnele armastusest bushmenide juures, waid...“

„See ei puutu asjasse,“ katkestas Emilie. „Aga räägime midagi kokku. Kui sa täna weel saad koju tulla, siis ütled sa selles kohas: „Ja siin kohal, mu daamid ja härrad, tahan ma...“ Ei saa sa aga mitte tulla, siis ütled sa: „Ja nüüd, mu daamid ja härrad...“ Kas said minust aru?“

Nii waimustatud kui Emilie Kees ei olnud. Tõsi küll, see oli ilusasti mõeldud, oli kena idee. Ja ta tahtis sellest

ka kinni hoida — wististi, selles wõis Emilie kindel olla.

Ei, ta ei saanud sel hetkel wallatu olla. Teda eksitasid kolm asja. Mispärast oli Emilie kaks korda punastanud? Ja täna hommikul oli Karl, tema sõber, kes ta abikaasale ühtlasi suusajooksus õpetust andis, temale jutustanud, et Emilie teada täna õhtuks neile kutsunud. Ja praegu oli Emilie temale ütelnud, et ta ei teadwat ega uskuwatki, et Karl tuleb. Ja wiimaks see omalaadiline tegur, et Emilie kindlasti teada tahtis, kas ta täna õhtul tagasi tuleb. Misjaoks oli ta ometi selle algupärase, peaaegu otse raffineeritud triki välja mõtelnud?

Ta lahkus, ja esimest korda wiie aasta jooksul unustas ta oma abikaasa suudlemata.

Kees jäi alles rahulikumaks, kui ta juba Hilversumis aparaadi ees seisis. Tal läks korda kõiki mõtteid kodust ja Emiliest kõrwale tõrjuda ja ainult sellele koondada, mis temalt nüüd nõuti. Ta kõneles rahulikult oma kogemustest ja nähtustest välisreisidel ning unustas kõik oma ümber, elas oma nooreaa uuesti läbi ja waimustus ikka enam oma ettekande üksikasjadest. Ta lähenes kõne wiimasele osale ja luges: „Ja nüüd, mu daamid ja härrad...“ Ta luges nii, kuidas ta oli kirjutanud, nagu see tema ees paberil seisis, ja alles hiljem tuli talle kodune kokkurääkimine meelde. Ja selle juures oli ta järele küsinud: ta wõis weel koju sõita.

Seda oleks ta pidanud Emiliele ütleva; pisut rohkem tähelepanu oleks aidanud, aga selle oli ta unustanud. Tema oleks pidanud ütleva: „Ja siin kohal, mu daamid ja härrad...“, aga nüüd oli see juba hilja.

Kees ja Emilie olid täna wiis aastat abielus, ja Kees ei olnud sellele mõtelnud. Emilie ei olnud temale seda ütelda tahtnud, ta oli waid „ühele teisele põhjusele“ osutanud, aga Kees polnud seda taibanud. Emilie ei pannud temale seda pahaks, sest temal oli wiimase ajal wäga palju teha, ja nüüd weel see raadiokõne, mida ta hästi tagasi ei wõinud lükata. Aga ometi...

Emilie oli tahtnud täna õhtul väikest pidusööki valmistada ja selleks kõik ained muretsenud. Karligi oli ta selleks kutsunud, teades, et Kees teda heameelega oma juures nägi. Kuid ta oli Karli palunud sellest mitte rääkida, sest pidusöök pidi Keesi üllatama. Aga see ei pidanud olema . . .

Päewal oli ta raadioaparaadi juures kuulanud ja himukalt hetket oodanud, mil Kees pidi teatama, kas ta saab tulla või ei. Nüüd teadis ta seda: Kees ei tulnud. Emilie oli sellega kõik julguse kaotanud, nii et ta aparraadi juurest lahkus ja diivanil oma walu wälja nuttis. Siis tuli talle meelde, et ta Karlile pidi teatama, et pidusööki ei ole. Karl elas oma ema juures; mis oli, kui ta teda nüüd külastas? Ta armastas seda wana daami ja see külastus aitas teda pettumusest üle. Ta ei pidanud pikalt aru, waid läks.

Kui Kees koju tuli, oli korter tühi ja mahajäetud. Ta otsis Emiliet igal pool, ülewal, all, isegi köögis — aga ei leidnud. Mis ta leidis, oli: jahu, rosinad, kana, herved, kaawiar, tomaadid, apelsiinid, wiinamarjad, banaanid ja pudel wahuweini. Kees oli üllatatud, aga mis ta peale selle weel leidis, tegi, et ta enesele hea lopsu pähe andis: kolm ilusasti kirjutatud söögikaarti, üks „Keesile, minu armsale“, üks „Karlile, suusajooksu meistrile“, ja üks „Emiliele, kes täna wiis aastat abielus on.“

Silmapiilgul, mil Emilie punastanud, oli Kees julenud oma naises kahelda, ja Emilie oli sellele mõtelnud. Weel ühe meeletliku hetke oli Kees läbi elanud, kui ta naist kogu majas otsis ja kõige metsikumad mõtted ta peast läbi lendasid. Ja Emilie polnud midagi muud tahtnud, kui talle ilusat pidusööki valmistada. Kees hakkas taipama, et tal

palju oli heaks teha, aga ta ei teadnud, kuidas. Ta taipas, et Emilie oli läinud Karli ja ta ema juure õhtut weetma. Ja sealt ta niipea tagasi ei tulnud. Kaua mõtiskles ta . . .

Kui Emilie trepist üles läks, jäi ta seisma ja tõmbas sügawasti hinge, nuusutas seletamatut lõhna. Wiis astet ülemaal jäi ta uuesti seisma ja oli wäga imestunud. Wiimasel astmel oli ta nägu otse hämmastunud. Ta wõltis kõik oma julguse kokku ja awas äkki köögiukse. Mis ta seal nägi, pani ta otse tagasi waaruma.

Kees oli ühe teise tundmata mehe seltsis, kes enesele köögipõlle ette sidunud, parajasti pidusöögi ettevalmistamist lõpetamas.

„Tuled parajasti õigel ajal,“ ütles Kees, potilt kaant tõstes ja tõsiselt küpsetatud kanale waadates, „sest kokk siin ütleb, et kana õieti enam kauemini ei tohi küpseda. Ainult hernete asjus lähewad me mõtted weel lahku. Tema ütleb, et nad ammu juba head on, mina aga tean, et sa neid ainult siis heameelega sööd, kui nad üsna pehmed on. Sellepärast lasen nad weel hetke haududa. Laud on kaetud. Kas tohin sulle käewart pakkuda? Koka-härä, wiie minuti pärast wõite söögid lauale tuua. See on pidusöök. Meie oleme wiis aastat abielus, koka-häräl!“

Alles kui Kees oma abikaasale pidulikult wahuweini klaasi walas, toibus Emilie jälle pisut.

„Ja mina mõtlesin,“ ütles ta kahetsedes, „et sa selle täiesti oled unustanud. Mõtlesin, et sa täna õhtu . . .“

„Pean sind esiti suudlema,“ katkestas Kees tema jutu. „Kui ma täna lahkusin, unustasin sulle suudluse andmata. Emilie, armas, wäike naine. . .“

## Luitund lehed.

H. Wühner.

*Luitund lehed langewad  
Teine teise järele.  
Ükskord olid haljad nad,  
Paistis kewadpäikene.*

*Rõõmus olin minagi  
Nooruspäewi elades.  
Õnnelootust salani  
Hellitasin südames.*

*Kewadajad ilusad,  
Kuhu läind nüüd olete? — —  
Luitund lehed langewad  
Teine teise järele.*

## Mõned mõtted.

Prantsuse kirjanik **Anatole France.**

„Kas olete juba kunagi näinud pottsepatöököda?“ küsis Anatole France. „Sawikujud tulevad pehmelt ja kiires järjes meistri käest ja ainult vähesed neist õnnestuvad nii hästi, et nad waewa wääriwad põletamise abil alles jääda. Kõik muu on wäärtuseta ja waid kõrwalewiskamiseks. Selline näib mulle olewat kogu maailm. Inimeste hulgas leidub ainult wähe tõsiselt elawaid, teised kõik on pehmed sawikujud, kes oma elamisest waewalt teadwad on. Nad on paisteolewused, kelle kohal nende segased illusioonid nagu wõõrad linnud keerlewad.

Luuletaja on surematu. Igakord, kui ma Haussmanni bulwaaril Shakespeare ausambast möödun, läheb mu süda kurwaks. Tema riietus on õigesti aja järele,

ka muidu on kuju nii hästi õnnestunud, et Shakespeare, nagu ta siin postamentil seisab, kõige paremini sobiks mõne inglise rätsepatöökoja aknale reklaamiks. Aga kuhu jääb luuletaja? Lausa kuritöö on suuri inimesi, keda meie luulelend õige instinktiga idealiseerib, inimesekujutäies inetuses kiwisse raiutuna meie ette üles seada.

Elama tähendab tegutseda, tõesti elus seisma. Kuna aga ainult suured mõtlejad, suured loojad inimsoo peale mõjuwad, siis on selge, et ükski nemad tõesti elawad, pärast oma näilist surma sama hästi kui enne. Teised inimesed, kes liiguwad, on ainult materjaliseeritud, millest aga mitte sugugi ei järgne, et nad ka elawad!

---

## Sepapoiss.

P. Grünfeldt.

Lõõtsub lõõts ja ägab ääs,  
sepapoiss taob sepiseid.  
Mõnumõtted temal peas,  
sepis pillub südemeid:  
Jõuaks juba õhtuke,  
läheks külapeole.

Saabub õhtu. Puhtana  
poiss ju küllatänaval;  
pidumaja poole ta  
läheb ihkel ilusal.  
Kihlasõrmus taskus tal,  
süüda põksub kuue all.

Jõudnud pidumajja ta,  
näeb oma armsamat  
westmas juba teisega —  
silmad aina särawad.  
Annud teisel käegi,  
teda ta ei näegi.

Jälle mühisemas ääs:  
sepapoiss toob sepiseid.  
Muremõtted temal pääs,  
sepis pillub südemeid.  
Jõuaks juba õhtuke,  
ehk jääks süüda rahule!

---



## Kõrbekuld.

Ameerika kirjaniku Zane Grey romaani.

9

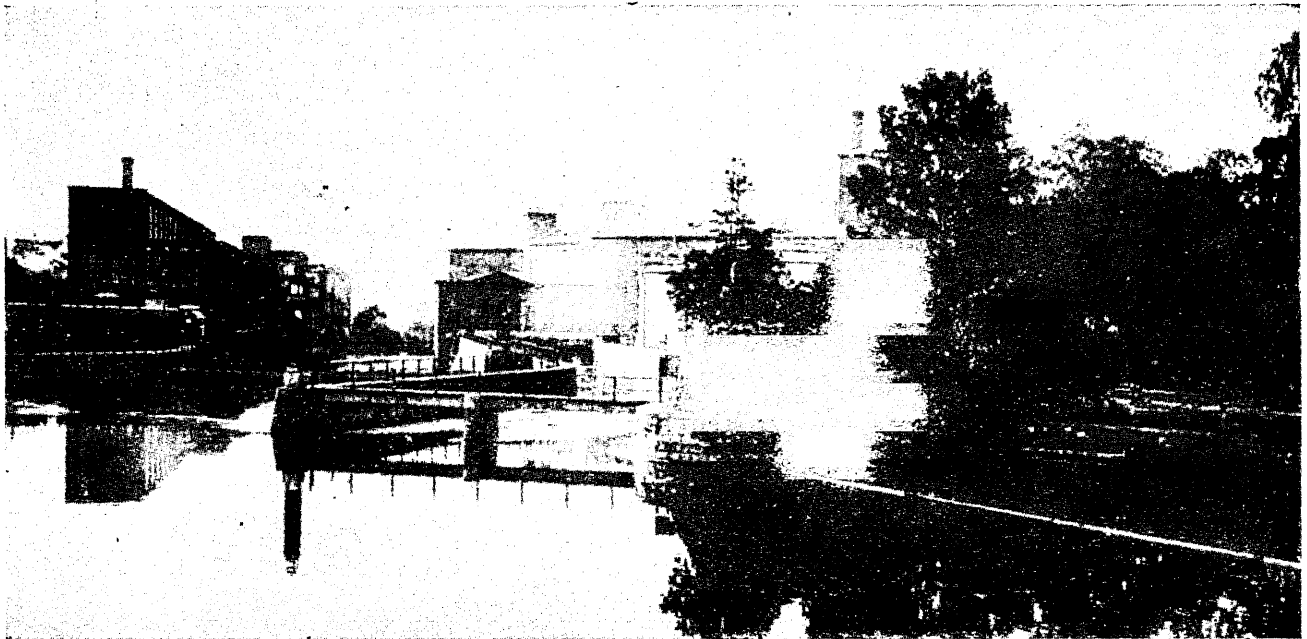
Gale püüdis filmi sulgeda, aga ei suutnud. Ta palvetas kui hull äkilise pimedaks jäämise pärast — minekustse pärast, nagu see Thorne oli wallanud. Aga ta seisis kui juurdunud ja ta pilgud tungisid punakaft udumineft läbi.

Mercedes jäi nõrgemaks, näis olevat kokkuwarisemisel.

„Oh, Jim Lash, kas oled sa surinud?“ kirjendas Gale. „Oh Laddy . . . oh jafil!“

talle ta ainfa põgenemise tee kinni. Rojas taganes teisele poole ifka kitsamaks muutuwale laawapaelale. Tema olef oli kartlik ja segane. Pikkamisi, pikkamisi taganes ta.

Alles nüüd nägi Gale jafki käes nuga hõbedafelt hehkima hakkawat. Rojas pööras ja jooksis. Pööras ümber feina nurga. Pikkamisi järques temale jafki. Sünge ja ahwardaw oli ta keha. Ta ei rutanud. Kui ta terrasilt lah-



Tampere, Soome tööstuslinn, pühitseb tänawu aastal oma 150. aastast kestwust. Linn asub eriti ilusal kohal Näsijärwi ja Pühajärwi wahelisel maaribal. Püünikimäelt linna äärs awaneb sädelew waade ümbritsewaille järwedele, aasadele ja metsadele. Tammerkoski kaldal on nägus linna-teater. Huwitawad ja õpetlikud waadata on linna suured tööstusasutused, mis annawad linnale Soome Manchesteri nimetuse.

Altki kullus sõna tõsises mõttes üks tume foku terrasji tagaseinalt alla. Ta kullus kapafile, farqas aga kohe jälle jalule.

„Jafil!“ kirjendas Gale ja wehkis oma weriste kätega, kuni temale weri näkku pritsis. Siis lämbus karjatus ta kõriss. Ta ei saanud enam häältki juust.

Indiaanlane kummardas Rojasfe kohale ja wirutas ta wastu feina.

Mercedes wajus tagasi, jäi liikumata la-mama.

Kui Rojas muresti tõusis, pani indiaanlane

kus, nihkus Roja järsku feina mööda ifka kaurgemale. Nüüd rippus ta jafkijel laawal, roomas toll tollilt edasi. Wististi oli tal kawatus ümber nurga saada wõi sellest üle ronida. Warsti selgus, et ta enam edasi ei pääsnud. Nüüd rippus ta seal, kõrwal feini, kuhu ta üles ronida ei saanud, all kuristik.

Nagu aeglane, sünge wari nihkus jafki lähemale. Kui ta juba poolminekustunud Galele sellist muljet awaldas, kuidas pidi ta seda siis weel Rojasfele awaldama? Rojas näis kokkuwarisedes wajuwat kaljuseina najale.

Jätk lähemale ja lähemale nihtus temale jahi. Tema oli nüüd tõsine metsapoeg. Temale võis see hetk olla tore. Gale nägi, kuidas ta esiti üles kraateri suurtele, ringikujulistele seinetele maatas ja siis olka aegutavusse sügavikku pilgu heitis. Võimalik, et tema pea kohal punakas viines või tema all sügaviku purpurses viines või süngetes laavakoobastes elasid jahi kõrbekohkad, tema jumalused, keda ta appi hüüdis. Võimalik ka, et ta hüüdis inime te warjusid, keda ta armastanud, ja oma suguvõsa kaaslasi oma kättemaksu tunnistajateks.

Gale kuulis — või arvas kuulvat — metsikut, kummalist jahi kiljatust.

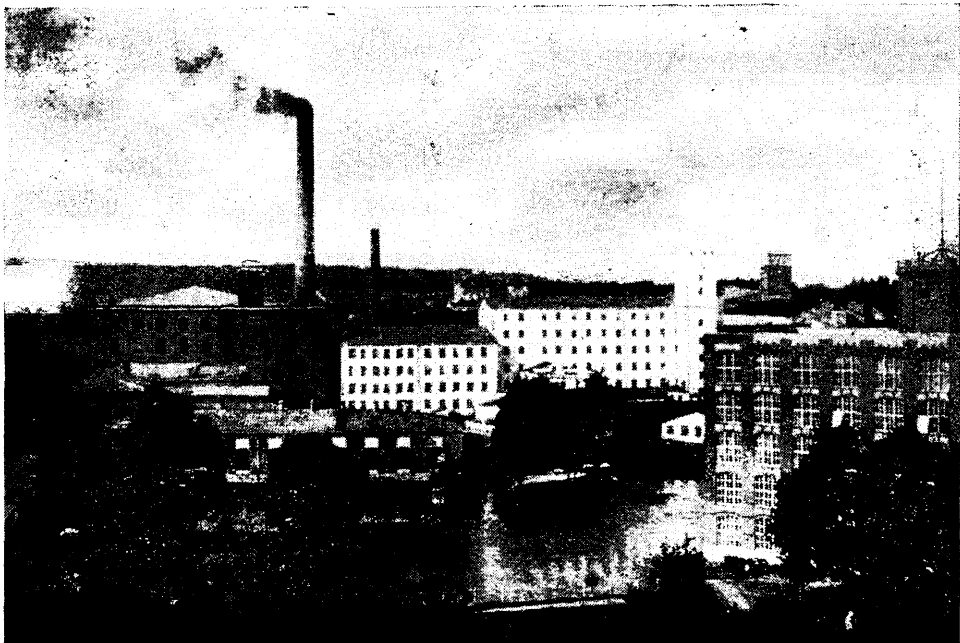
Kui ta enese wabastas, oli ta walgete plekidega kaetud ese ja mitte enam inimene — ta oli okastega warustatud kuul. Ta meeres üle taimewõõ ääre ja kadus uperkuuti lüües kraateri punasesse kurku.

13.

Muudatused Forlorn Riveris.

Esimesel märtsil waldasid mehhiwo walitsuse wäed Casita. Lühikese otjustama wõitluse järele pillati mäsajate wäikesed salgad laiali ja aeti idapoolse piiri äärt mööda Nogalesi.

Uga Forlorn Riveri saatus oli weel mitte oma endise, unise elu juure tagasi minna. Wel-



Tampere linna wabrikud.

Siis astus indiaanlane otse Rojase juure ja kummardus sügawasti alla, ilma et tema juure oleks ulatanud. Kui pikaldasid olid ta liigutused! Kas siis jahi ei teinudki — ei teinudki asjale lõppu? . . .

Hirmus walukiljatus tungis üle kraateri Galele kõrwa.

Rojas kuktus seliti sügawikku. Walgete choyade põõsajad haarasid temast kiini ja pidasid teda oma teraskõwade okaste kammitšas. Kui kaua istus pooluimane Gale ja silmitses Rojast, kes kui hull faktustega wõitles? Wandiidil näis nüüd olemat weel soow wiimaks, wiimaks ometi saada surma, mille tulekuga oli wiimitatud.

dingi enmustused täitusid. Koduotstijate korratu rida oli ainult algus Mtarioru tõsiseks waldamiseks. Põgenejad Mehhihost ja Casitast lewitatsid teadet, et Forlorn Riveri ääres saada on wett, puud, rohku ja maad. Ja nagu wõlwaäl tõusid walged telgid ja punased sawimajad maa seesi päikesse kätte.

Welding oli õnnelikum kui kaua aega warem. Tema hakkas uskuma, et Forlorn Riveril pahad ajad ja ettemõtmise hirmu puudus nüüd möödunud on. Tema wõttis teenistusse paari usalduswäärset mehhiwlast, kes piirivalwet pidasid, kuna ta ise kõiksuguseid karjakaswatuse, wesiistamise ja mäekaewanduse kawatsusi haudus. Päew päewa järele ootas ta teateid So-

noyast wõi Dnasti, et jahi oma salga hädaohutult on juhtinud läbi kõrbe.

Belding oli lihtne mees, enam walmis tegudele kui mõtisklemisele. Kui elutafistused teda takistasid, otsis ta kobades mingisugust pääseteed, ilma et diei oleks taibanud, mis sündis. Tema naine oli temale olnud alati mõistatus. Nell oli talle olnud päikesekiir, aga ta oli oma tuju tihti wahetanud nagu päikesefüllane kõrwe. Temale oli küllalt nägemiseks, et ta naise helemus müüd oli lahkemaks muutunud, et Nell üht sõrmust oli pahema käe kolmandas sõrmes unistades pööras ja lääne poole wahtis. Jkka kaugemale näisid ema ja tütar minewiku ähwardawatest päewadest taganewat.

Belding ja Carter ja mõned teised wanemad elanikud nägid juba ette, et warsti waja oli Forlorn Riveri jaoks walida sheriffi.

Ühel warahommikul sel esimesel kewadekuul, kui Belding parajasti kodust koplisse oli minemas, nägi ta Nelli Blanco Josef tänawal ratsutawat ja nimelt sellise tempoga, milline teda hämmastas. Neiu ei läbenud teekäänakut oodata ja wärawast minna; ta kihutas üle traat-  
aia otseteed õue.

„Nellil on jälle tujud,“ ütles Belding. „Seda oli juba ammu oodata.“

Blanco Jose oli nagu teisedki walged suur ja raske kehaga ja ta kahjad plagisesid nagu kõu Nell peatas ta, ja kui hobune tolmupilwes



Tampere linna teater.

Märtsikuul, kui lühike kõrbetali lõppes, hakasid päewad soojemaks muutuma. Veel ikka ei tulnud ratsanikkudest teateid. Aga Belding tegi enesele wähe muret ja tal oli mulje, et tema naisele ja tütrele mitte mingisugune teade h e a teade oli.

Paljude muudatuste hulgas, mis Forlorn Riveris sündisid, oli ka postibüroo ja kõrtsi asutamine. Belding oli postibüroo tööst hooliga oja wõtnud, aga kõrtsi mõte temale Forlorn Riveris ei meeldinud. Aga see oli paratamatu pahe. Mehhiiklased tahtsid oma napsu saada. Ja peale nende tuli Forlorn Riverisse veel kullakaemajaid, cowboyd, kullaotsijaid, bandiite ja mehi, kelle elututjet keegi ei teadnud; nende jaoks oli kõrts muidugi pealokaaliks.

oma esimesed jalad äkki wastu ajas, kargas Nell kergesti sadulalt maha.

Belding nägi ainisa pilguga, et neiu wihane oli.

„Mis siis müüd jälle on?“ küsis ta.

„Seda ma julle ei ütle,“ wastas Nell ja wedas Blanco Jose oma järel koplisse.

Belding läks talle pikkamisi järele. Nell läks koplisse, wõttis Josef päitsed ära ja wiis ta weeküna juure. Belding lähenes ja hakkas sõnalausumata Josef sadulawööb lahti nallima, ise selle juures salapilku Nellile heites. Buna oli neiu näost kadunud ja Belding nägi oma hämmastuseks Nelli filmis piisaraid. See polnud siis mitte mõni ta harilik tuju.

Kuna Belding sadulast maha wõttis ja talli

naela otja riputas, mõtles ta järele. Kui ta jälle koplisse tagasi tuli, oli Nell oma pea palgi vastu surunud ja nuttis. Belding pani oma käewarre ta ümber ja votas. Nende wahel walitses tõesti südamlik wahetord, kuigi see tihti awalikults ei tulnud.

"Pa, ma ei taha, et sa mind wäikejeks lapsjeks arwad," ütles neiu suust. "Mind haawati."

Suure waewaga suutis Belding teda rahustada. Ta pidi neiuks lubama, et ta tema emale ja Dickile midagi ei kausu. Siis alles toibus ta, pühkis pisarad silmist ja silitas juuksed filedats. Ja siis teatas ta:

"Wiimati, kolmapäewal, olin ma parajasti koju tulemas ja kõrtsi ees seisis jalk inimesi. Kes kõwasti käatsetsid. Mina ei tahtnud teele taganeda ega kartust näidata, aga pidin mõlemaid tegema. Seal oli paar noort meest; kui nad polnud joobnud, siis olid nad toored. Nsun, nad kuuluvad mäekaewandusjeltsi, kelle mäsajad Sonorast minema kihutajid. Mrs. Carter jutustas mulle sellest. Igatahes, need poisid olid ameeriklased, panid mu tee tänawa äärest kinni ja waatasid mind naeratades. Mina pidin teele taganema. Üks neist, kõige häbematum, tuli mulle järele. Ta oli suur mees punase näoga, jõllis silmadega ja häbematu pilguga. Ta jõudis mulle järele ja kõnetas mind. Mina jooksin nii ruttu kui jõudsin koju. Ja kuna ma jooksin, kuulsin teiste pilkawat naeru.

Noh täna, just praegu, kui ma üle Druatäna w ratsutasin, kohtasin ma jällegi neid poisje. Neil olid instrumendid kaasas ja nad tegid parajasti mõõtmise tööd. Mäletan Dicki, kuidas ta alati enesele soowis neid riisttu, et wett jaoks põldudele lasta, ja olin üllatatud, neid wõõraid ses tegemuses nähes, — pealegi weel Laddy krundil. Tee oli liiwane, Jose käis parajasti jalg jalalt, mina peatasin ta ja küsisin inseneridelt, mis nad seal teewad. Nende juht, sama häbematu pois, näis rõõmu tundwat, et ma teda kõnetasin. Tema oli wäga pealetungiw — liig lahke; mina olin enesele gentlemani teisiti kujutlenud. Temale tegi löbu mulle teatada, et ta kogu Ultariorule tahab wett muretjeda. Wõid mõtelda, pa, et see mulle ükskõik ei olnud. Dicki kawatjus, tema leiutis! Ja nüüd hulguwad wõõrad mõõtjad Laddy maal ringi!

Mina ütlesin talle, et ta eraisiku krundil wiibib ja enese sealt koristagu. Tema unustas inestuses kõik oma lahuse. Hoopis teine ilme tuli ta näole. Ma teadsin, mis ta mõtles. Temale oli see uudis, et maa orus juba kindlais kätes on.

Ta ütles midagi, nagu, et ta kusagil sedelid ei näe, kellele maa kuulub, ja siis lakkas sest teemist. Aga ta hakkas minu ümber lipitsema, wöttis Jose suu äärest kinni. Ja emme kui ma weel öieti sain hinge tagasi, puistatas ta, mina olla tore naine, tema tahtwat minuga abielluda, ta nimi olla Chase ja tal olla Meh-hilos kullakaewandus. Ta ütles palju muudki, mida ma öieti ei taibanud, aga kui ta mind "kullakejeks" nimetas, — noh, siis kaotasin kannatuse.

Ma tõmbasin ratsutitesti ja nõudsin, et ta lahti laseks. Tema hoidis kõwasti kinni ja silmitses mind jõllis silmil. Rahtlemata uskus ta, et ta mees on, kellesse inimene peab armuma. Üks aga on kindel, hobustest pole tal ainugi, kuna ta minu wõitmisest kindel oli. Kui ta Jose ette asus — siis tundsin ma tema eest otse hirnu. Taewale tänu, et ma ei istunud Blanco Diablol. Noh, pa, nüüd on mul piisut häbi, aga ma olin kui meeletu. Võin talle piitsaga näkku. Jose tegi hüppe ja paiskas mr. Chase liiwasse. Mina sain Jose alles oma wõimuse, kui neist meestest enam midagi näha ei olnud, ja siis tuln ruttu koju."

"Leian, et sa meest õige raskesti koristajid, Nell. Wõimalik, et ta on waid mõni pudrupea. Aga see kõik ei meeldi mulle. See pole lääne wiis. Järgmine lord on ta wähem julturnud. Blanco Jose jalahoopi ei unustata nii kergesti. Kui sul oleks olnud Diablo, siis peaksim nüüd mr. Chase maha matma."

"Nüüd olgu jellel ots. Tulenikis waatan ette . . . Aga mis tähendawad need mõõtmised, pa? Mis kawatjus neil meestel on?"

"Ei tea, Nell," wastas Belding mõtiskledes. "On wäga kummaline. Hea orule, aga paha Dicki kawatjustele. Armas Jumal, see mulle ei meeldiks, kui Dickist ette jõutaks!"

"Ei, ei, meie ei luba, et neist asjust midagi ei tea?" pomises Belding. "Need mehed on wististi nüüd alles ilmunud."

"Käägi mrs. Carteriga Tema jutustas mulle, et need olla wõõrad, ameeriklased, kel Sonoras on mäekaewandused ja kelle sealt Rosco wälja ajas. Sa pead teada saama, mis nad teewad, pa."

Belding leidis, et ta tõesti wiimane oli Forloru Riveris, kes kuulis Ben Chase ja tema poja tulekust. Need kaks, mõlemad mäekaewanduse omanikud Sonorast, olid mõne teise kullakaewaja jeltsis rõõwlite poolt ära aetud. Nende omandust ei häwitatud, waid see wõeti lunasluksraha saamise otstarbel pandiks. Ja Chasesid olid asjad pampu sidunud ja piirile ratsutauud. Nende siht oli olnud Casita, aga mõnesugusel põhjusel, mida Belding ei

kuulnud, olid nad selle asemel tulnud Forlorn Riverisse. Ben Chase oli ainfa päewaga taibanud, kuidas Altariorgu oli võimalik arendada, ja juba kolm päewa olid ta mehed tööil.

Velbing tuli koju, ilma et ta Chaset oleks külastanud. Ta tahtis uue asja üle järele mõtelda. Järgmisel hommikul läks ta orgu vaatama. Mehhiiklased olid parajasti Laddy jada-kuuekümmele aakrile, Dick Gale, Jim Lashi ja Thorne kruntidele väikesi sawihütte ehitamas. Kari inimesi märkis orupõhjas ja jõefängis postiga maad. Sellest aitas Velbingile. Ta pööras ja ruttas nende sisetungijate laagrisse.

Forlorn Riveri ümbrus tuletas meelde mõne uuestiasutatud kullakaevajatelaagri seene-kujulist kasvamist. Igal pool telgid ja sawi-õnnid igas ehitusejärgus ja toorelt kokkulõõdud laudmajad! Ta küsis teed, ja sammus siis, jüda täis wiha, Chase ja Poja mäekaevandus-seltsi peaforteri poole.

Ta jõudis suure telgi juure, mille ees hiiglapäikesekatus rippus. Selle katuse all istus mitu meest westiwäel, westsid juttu ja suitsetasid.

"Minu nimi on Velbing. Soowiksin mr. Chasega rääkida," ütles Velbing kuuwalt.

Nii raskepärane kui Velbing oli mõtlemises, nii wäga kui teda ta omad tunded takistasid, ta märkas ometi üsna selgesti, et tema ilummine nende meeste peale eksitawalt mõjus. Nad nagu ehmuksid, wahetasid salamahti pilkusi ja pöörasid siis ruttu tema poole. Üks neist, pikk jämeda kondiga mees, kel terawad näojooned, kawalad silmad ja walged juuksed, tõusis ja ulatas Velbingile kätt.

"Olen Chase wanem. Minu poeg Radford peab siin kusagil lähedal wiibima. Teie olete arwatawasti piiriinspektor Velbing, mis? Mul oli kawatsus Teid külastada."

Ta oli nähtawasti kare, käre inimene, aga mitte ilme südamlikkuseta.

"Jah, olen inspektor," wastas Velbing, patutud kätt mitte nagu tähele pannes, "ja tahaksin teada, mis mõte Teil sellega, on et Teie omandatud maa ilma jututa oma alla wõtate, märgitud maa ja krundid, mis kuulub minu ratsaniiksidele!"

"Omandatud maa?" kordas Chase pikkamisi ja silmitsees meest. "Meie wõtame ainult waba maa oma waldamisega."

"See on wale. Teie olete poste wististi näinud."

"Noh, mr. Velbing, mis sellesse puutub, siis usun ma küll, mõned piirpostid on leitud. Aga meie tunnustame ainult talusid kui Teie ratsaniikud usuvad, et nad ainult postide panemise läbi on maa omandanud, siis effi-

mad nad wäga. Mees peab oma krundile maja ehitama ja peab mõni aeg elama, enne kui see tõesti temale kuulub—seda nõuab seadus."

Sellele argumentidele wastust ei olnud, ja seda teadis Velbing wäga hästi.

"Seadus!" hüüdis Vel-



Tampere doomkirk.

ding. "Teie mõõndate siis, et meie maa meilt olete ära wõtnud?"

"Mr. Velbing, mina olen lihtne ärimees. Tulen juhuslikult siia ja näen häid wõimalusi. Kellelgi ei näi olewat omaudussõigust. Mina piiran krundid, teen majad. Nun, Teie ratsaniikud on selle unustanud. See pole neile hea. Mina olen walmis oma maad kaitsma ja ka kõiki neid, kes mulle töötawad. Kui see Teile sobib, kaewake Tucsonis. Seadus annab mulle õiguse."

"Seadus? Kuuige, siin edelapiiril pole muud seadust kui mehe sõna ja relwad."

"Siis näete, et ühes Ben Chasega on siia tulnud ühisriikide seadus," wastas teine ja lastis sõrmedega nippi. Tema olek oli ikka file ja lahke, aga aegamööda wõttis ta näokatte eest.

"Teie pole läänlane?" küsis Velbing.

"Ei, olen pärit Illinoisist."

"Teadsin ju, et Teid lääts pole sünnitanud. Tunnen Teie tüüpi. Telsajese piiril elasite Teie kawa, mis? Teie olete üks neist maa- ja weefisgadesst, kes läänest siia tulewad tuhnama. Olete

nagu puuröövel — kistute kõik oma kätte ja ei jäta hiljem tulutele midagi üle! Mr. Chase, lääs elaks paremini ja jääks kauemini lääneks, kui Teie taolised mehed siit välja aetaks.”

„Mind Te väljaajada ei saa.”

„Seda ma just kindlasti ei tea. Kannatage, kuini minu ratsanikud tagasi tulevad. Siis ei tahaks ma mitte Teie nahas peituda. Urge mõistke mind walesti. Ei usu, et Teid võiks süüdistada wõdraste mõtete ja kawatjuste warguses, aga Teie olete kahtlemata need neli maatükki warastanud. Võimalik, et seadus Teile õiguse annab. Aga meile, piirirahwale, maksab waid wain ja mitte kirjatäht.”

„Kuulge, Belding, Teie seisate walel seisju kohal. Minul on kawatjus seda orgu arendada. Targem oleks, kui minuga ühineksite. Mul on Teile ettepanek teha — maatüki eest jõe ääres, mis Teie kuulub!”

„Minuga ei saa teie äri teha. Mina ei taha teiega midagi tegemist teha.”

Kauna pealt lahkus Belding laagrist ja läks koju. Neli tundi talle wastu, tahtis silmanähtawalt midagi küsida, aga ainuis pilk Beldingi näole kiinitas ta kartused. Lummalt pööras ta kõrwale. Belding taipas, et ta Chaset ei suutnud tahtsada, ja walusa pettumusega nägi ta Dicki ja ise oma lootused purunemat.

Leg lendas.

Glaniffond Jorlorn Riveris kaswas filmanähtawalt. Belding, kes enne wäikesse kogukonna pea olnud, nägi oma mõju kadumat. Isegi et ta selleks waewa oleks näinud, ei oleks ta postimeistri, sheriffi ja teiste ametmeeste walimisel enam hääli saanud. Chased jaotasid oma töö Jorlorn Riveri ja oma mehhiho kullakaewanduse wahel, mille wiimase nad tagasi saanud. Kõrbesõit nende koha wahel teostati autodes. Kuujooksul olid autod Jorlorn Riveris sama igapäewane nähtus nagu nad seda olid Casitas olnud enne rewolutsiooni.

Beldingi tegujõud ja usinus kahanesid. Mida enam ta auahnus wähenes, seda wähem leidis ta tööd. Tema wiha sissetungijate, eriti Chasede wastu kaswas seda enam, mida enam ta teadwusele jõudis, et ta nendega ei suutnud sammu pidada. Nad olid tõsised „põhjendajad” ehk „asutajad”, mehed, kel oli palju kapitali ja edelapoolseis riikides suur mõju. Tõsi küll, mida enam nad Uttariorgu arendasid, seda wähem põhjust näis tal olevat wihastamiseks ja tufatujaks. Ta pidi mõnna, et ta põhjused olid iisklikud ja et tema, Gale ja Dick ja cowboyd seda orgu iial ei oleks jaksanud sellisele kõrgusele tõsta kui see nüüd sündis.

Warahommikuft hilisõhtuni kuulis ta ee-

mal kuristikus raskeid lõhkemisi ja kivilawinide mürinat. Chase mehed purustasid kaljusid kitsas kanjoniis. Nad tegid tammui täpselt sellise, millist Gale oli kawatsemud teha. Ja kui need purustamised lõppesid, tundis Belding teatud kergendust. Nüüd ei tuletatud temale enam meelde tema ja Gale kaotust. Ta hakkas lõpuks paratamatusega leppima.

Seda enam kaswasid aga teised mured: Aprill jõudis kätte, ilma et põgenejatest wähematki teadet oleks tulnud. Casitast tuli ebamääraseid kuulujutte rööwlijakkadest Sonoyta ümbruses — kuulujutud, mida enne waja oli järele proowida, kui Beldingi ratsanikud tagasi tulid. Ja kui nad lõpuks tulid, teatas üks neist, Gonzales, tark ja usalduswäärin segawereline, et ta oasias mõnda kullaotstijat kohelnud. Nad tulnud praegu üle Camino del Diablo (üle Kuradimäe), kannatanud hirmjasti kuumuse ja weepuuduse käes ning polla jahi salgalt mingisugust jälge leidnud.

„Seega on asi aetud,” seletas Belding. „Jahi ei läinud Sonoytasse. Tema tegi suure täanaku uraditee poole ja ratsanikud, Mercedes, Thorne, hobused — nemad — ma kardan — on kõrbe hukkunud. See on wana lugu Camino del Diablo juures!”

14.

Kõrbe wangi d.

Jorlorn Riverist kaugel istus Dick Gale pool niimasena kraateri kaldal ja waatas alla tema purpursele kurlu, kus Rojas enesele otsja leidnud. Jaki seisid liitumata järsul, punasel laawaseinal, mis haadiidile wiimast tuge andis. Mercedes lamas waikest sealkamas, kuhu ta kokku warisenud. Üle kuristiku kajas Gale kõrwu indiaanlase kummaline, metsik karjatus.

Siis mattis waihus, õõnes, hingetu, kiwine waihus kogu oru ja tema kõrged kaljuseinad. Päike weeres. Sekund sekundilt muutus udu punakamaks ja tihedamaks.

Ikki hakkas jahi ennast liigutama, ja seega murdus tarretu wõlu, mis Gale oma wõimusesse wõtnud. Indiaanlane nihkus samm sammult kitsale kaljuterrassile tagasi. Tema endine kindlus ja karmus olid kadunud. Ta ronis neljakile, libises, kummardas, puhkas tihti ja waldas ennast siis waewaga ebasi. Ta oli haawatud. Kui ta wiimaks terrassile jõudis, kus Mercedes lamas, kargas Gale ialule. Uus jõud woolas ta spontest läbi ja tegi ta tugewaks wastutust kandma, mis tema peal seisis.

Ruttu pööras ta Thorne poole. See ärkas parajasti minestusest. Gale läks weepudelit tooma, andis talle juua, peši ta nägu. Tema

filmade meeleheitlik pill oli waewalt lamata-taw.

„Boijs, kõik on korras, kõik on korras!“ hüüdis Gale kõlawa häälega. „Mercedes on päästetud! Kojas on surunud. Meie oleme wõitluse wõitnud, Thorne!“

Need imefõnad andsid Thornele uut jõudu. Süinge hallus taganes ta silmist, nad laienesid ja hakkasid hiilgama. Ta tõusis jalule, wankus pisut, aga oli toetu ning maatas üle kraateri. Jaki kumardas Mercedese kohal. See liigutas. Jaki tõstis ta üles. Mercedes näis olevat väga nõrk ja ei jaksanud ilma toeta seista. Aga ta filmad suundusid üle kraateri ja ta osutas käega. Ta oli haawamatu. Thorne wiskas mõlemad käed õhku ja ta suust tuli karjatus. See polnud hüüe, hurraa, teretus ja wastus, see oli hüüe sügawast

südamest, arusaamatu omas elementaarfes fires nagu jaki karjatus. Jälle osutas Mercedes oma walge käega. Ka jaki hakkas wiipama ja Gale märkas ta käeligtutuses tungiwat märkuannet.

Gale kahmas ruttu weepudeli ja püüsi ning pani oma käewarre Thorne ümber.

„Tule, pois! Kas jaksad käia? Wististi! Toetu mimule, ja warsti oleme siit wäljas. Ära waata teisele poole, wahi teele. Meil pole piimeduseni enam palju aega. Oh Thorne, ma kardan, Jim on kadunud. Ja kui ma Laddyt wiimati nägin, oli ta raskesti haawatud.“

Gale oli kõige suurema ärewuse tipul ja närwilises elawuses. Ta tundis enese olevat kõige peale walmis. Niipea kui nad olid sakilistelt laawalt lahkunud ja teerajale jõudnud, ei tarwitsenud ta enam nii suure hoolega Thornet toetada, waid wõis oma terawa pilgu igale poole ringi saata ja waenlast otsida.

„Kuulata, Thorne! Mis see on?“ küsis Gale ja jäi seisma. Nad olid jõudnud kohani, kust tee läbi kareda laawa lõhestikkude mäest alla wõle pööras. Kummaline hää, peaaegu usku-



#### „Estonia“ operettrupp käesolewal hooajal.

Ülemine rida wasakult: Agathon Lüdig, operetinäitleja ja näitejuht; Rahel Olbrei, liikumise ja tantsugruppi juhataja; Konstantin Sawi, operetinäitleja, Alumine rida wasakult: Eduard Kurnim, draama ja operetinäitleja; Grete Sällik, operetinäitleja; August Michelson, draama ja operetinäitleja.

matu sel ajal ja siin kohal, katkestas waituse. Üks hääl sumistas:

„Pööra neiu! Pööra neiu! Pahemale, pahemale poole! Pööra neiu!“

„Haloo, Jim!“ hüüdis Gale ja wedas Thorne ümber laawaseina murga. „Kus ja peitunud? Oh sina pagana pois! Urwasin, et oled surunud. Oh, milline rõõm on mul sind jälle näha! Kas oled haawatud, Jim?“

Jim Lash seisis teel, toetudes püüfile, mida ta nähtawasti karguks tarwitas. Ta oli kahwatu, kuid naeratas. Ta käed olid werised. Ja tema pahem jalg, just natuke üle põlwe, kandis mingisugust sidet; sinna oli kaelarätik seotud. Jalg tõlkus Londilt ja oli järeleweetaw.

„Arwan, palju seda ei ole,“ wastas Jim. „Aga jalg teeb hirmsat walu, kui teada tahad.“ „Kus on Laddy?“

„Siinsamas, teisel pool seda pragu. Katsumsin tema juure saada. Edasi. Laddy on üsna palju saanud.“

Sammumult aitas Gale mõlemad haawatud üle konarlike mäekülje alla ja juhtis nad siis üle kitsa laawasilla prao teisele äärele.

Seal palus ta neid pisut puhata, kuna ta ise läks Laddyt otsima. Ta leidis ta teelt: ratsanik lamas näoli maas, kuna ta punane käsi rewohrit hoidis. Gale uskus, et ta on surinud. Kuid lähemal järeleaatusel selgus, et Laddy weel elas, kuigi ta hulga haawu oli saanud. Gale tõstis ta üles ja kandis ta teiste juure tagasi.

„Ta elab, aga see on ka kõik,“ ütles Dick ratsanikku ettevaatlikult maha pannes. „Tehke, mis oskate. Pange werejooks seisma. Laddy on wintske kui faktus. Mina jooksin Mercedesse ja jahi juure.“

Nagu põgenew, aga kindel mägilammas jooksis ta rada mööda edasi. Mööda jõudes mehhihlasest, Rojase wiimaseft kaaslaseft, nägi ta oma 405-se hirmuist mõju. Ta ei jäänud seisma. Selle järju mäe esimeses osas jõudis ta rutemini edasi kui Rojas. Siis aga, kui ta üle kõwa, nilbe, konarlise kiwi alla terrasfile läks, oli ta äärmiselt ettevaatlik. Wiimaks jõudis ta Mercedesse ja jahi juure. Mercedes jooksis Dicki käte wahlele, ja siis warises ta jõud, kuigi mitte ta julgus, kofku; ta teha lihaksed lakkasid töötamast.

„Mercedes, teie olete päästetud! Ka Thorne on kindlas kohas. Kõik on korras!“

„Rojas!“ sosistas Mercedes.

„Jäänud! Kraateri põhjas! Jaki kättemaks!“

Dick kuulis, kuidas neiu neitsi Maria nime sosistas. Siis wõttis ta tema sülle.

„Tule, jahi!“

Indiaanlane pomises midagi. Ta hoidis kätt oma pahemal õlal werisel kohal. Gale silmitses teda uuriwalt. Jaki nägu oli arusaamatu nagu emme, aga Gale teadis kuidagi, et see haaw talle wähe tähendas. Indiaanlane läks talle järele.

Beatamata kandis Gale warisewa Mercedesse üles kraateri äärele ja ootawate sõprade juure. Jim Lash talitas abitult Laddy juures, Thorne katsus teda aidata. Ladd ise oli mõistuse juures, aga laipkahwatu ja silmanähtawalt surmakandidaat. Mercedes ja Thorne terwitasiid üksteist wäga rahulikult — Gale meelest näis see olemat kummaline. Aga tedagi oli nüüd wallanud sügaw rahu. Ladd ueratas tema poole ja oleks wististi midagi ütelnud, kui oleks jõudnud. Nüüd lähenes jahi salgale, ja tema terawad pilgud rändasid ühelt teiselt, kõige kauemini wiibides Laddyil.

„Dick, minu laul on lauldud,“ ütles Jim nõrga häälega. „Lähemal minutil oleneb kõik sinuist ja Mercedesest: Olen jõu lõpul. . . Arwan, kõige parem on — ja tood waibad üles, — wee — jõola — põletispuud. Laddyil on — wõimalus nagu — üks saja wastu. . . Nüüd ruttu — Dick — armas pois!“

Lashi häälel tardus kahisewaks sojinaks ja ta ise wajus waitfelt maha.

— — —

Gale oli oma ülesande täitnud, puud, jõola ja wee Arroyo sügawuseft, kuhu nad hobused jätanud, üles tasjunud. Jaki hoidis nüüd loitwa tule põlewa, kuna Mercedes, niipalju kui oskas ja jõudis, Galet aitas. Gale leidis, et Laddyil wäga palju haawu oli, aga ükski neist polnud surmaw. Niinult et ta wereft oli peaaegu tühjaks jooksnud. Jini arwates oli Laddy elamiseks weel wõimalus nagu üks saja wastu, aga Gale arwas, see olla nagu üks tuhande wastu. Kui ta kõik oli teinud, mis wõis ja oskas, määsis ta haawatu waipadesse ja pööras oma tähelepantu teisele cowboyle.

Jim ärkas pikkamisi uimastuseft. Lõssiläinud pörtekuul oli ta jalasse suure augu kistunud. Kui seegi haawatu seotud ja Laddy kõrwale puhkama asetud oli, läks Gale edasi Thorne juure. See oli wäga nõrk ja waewalt weel meelenärfusel. Tema peanaht oli koudini ülestisitud. Kui nad haawa olid kinnisidunud, warises Mercedes kofku. Gale asetatas ta teiste kõrwale ja kattis nad waipadega ning telgiriittega kinni.

Siis allus jahi läbiwaatanisele. Kuul oli indiaanlase õlast läbi jooksnud. Haaw oli kurnis raske, aga jahi ütles: tühi asil Niinult kirbu hammustus! Ta lastis haawa Galele kinni siduda ja kuuldas sõna, kui talle käst anti waipa ümber wõtta ja tule ääre maha heita.

Gale walwas. Ta tundis enese ifka weel olemat rahulikku ja imestas elawa lunde rummalise puuduse üle. Kõik wäsinus oli kadunud. Ta kohendas tuld ja andis sellele ainult seda wõrd toitu, et ta põlema jääks. Ise istus ta tule äärde; wahel sammus ta edasi ja tagasi; wahel kummardas ta wäie magaja kohale ja küüsis eneselt, kas wähemalt kaks neist weel tial ärkawad.

Ruttu oli aeg möödunud. Nüüd aga, mil tegutsemiseks enam juudust polnud, omasid tynnid pikkamisi jälle oma normaalse pikkuse. Dht läks külmemaks, tähed heledamaks, taewas siuisemaks ja waitus, kui see wõimalik oli, sügawamaks. Tuli põles maha ja teda ei saadud põletispuude puudusel enam uuendada. Gale käis edasi ja tagasi, ja mida lähemale jõudis hommit, seda külmem hakkas tal, sest kaste tegi ta riided märjaks. Pimedus läks nii suureks, et ta magajate kahwatunud nägusid enam ei näinud. Ta kartis koitu ja päewawalguft. Pikkamisi taganes raske pimedus laawalt, muutudes tumedaks, siis halliks, ja siis algas ruttu hommit.

Nüüd oli Dick Galele tulnud tund suure ülesande täitmiseks. Polnud ime, et ta esiti pi-



jut wiivitas; polnud ime, et ta waikeid magajaid filmitsedes oma riinas tundis karedat ja karedat käsku. Jaki liigutas ennast, ärkas, aegutas, tõusis, ja kui ta ka Galele ei naeratanud, ometi helkis kiire läige ta tõmmust näost üle. Ta õlg rippus pisut ja näis olemat kange, muidu aga oli ta wana. Mercedes magas raskesti. Thornel oli kõrge palawik ja ta hakkas muutuma rahutuks. Ladd näis weel waewalt hingawat. Jim Lash magas, nagu poleks talle ta haaw palju kahju teinudki.

Gale tõusis ja äkki murdus ta film, wiivitaw eleruus. Niikaua kui Thorne ja Ladd weel elus olid, wõidi loota. Siis mõtles ta oma ülesandele ja otsustas kohe tegewusele astuda.

Ta äratas Mercedes. Kui imetaolikt, unine ja ilus oli esimene pill ta pikkamisi awanewajst filmijst! Siis tulid tumedad, murerikkad mõtted. Ruttu tõusis Mercedes istukile.

„Mercedes — tulge. Kas tunnete enese olemat terwe? Laddy elab weel. Thornega pole asi — mitte wäga paha. Aga meil on midagi teha! Teie peate mind aitama.“

Mercedes kummardas Thorne kohale ja pani oma käed ta õhetawale näole. Siis tõusis ta — kindlusega, mida Gale temalt sel katsumisetunnil oli oodanud.

Gale tõstis Laddy nii ettemaatlikult ja õrnalt kui oskas maast üles.

„Mercedes, wõtte asjadest niipalju, kui palju suudate kanda, ja järgnege mulle!“

Siis andis ta Jakile märku siia jääda ja algas, Laddyt süles kandes, mäest alla minema.

Ilma peatamata, ainuistki wäärtsammu tege mata, ilma erilist raskust tundmata, kandis Gale haawatu alla arroyosse. Mercedes käis ta kannul, kergejalgselt, paenduwalt, wäle kui panter. Gale jättis ta Laddy juure ja läks tagasi. Kui ta Thornega oli teele läinud, hakkas ta pikkamisi raskust tundma. Aga ruttu ja kindlasti kandis ta Thorne alla ja asetask seal Laddy kõrwale. Jälle läks ta tagasi, ja kui ta järskelt laawaastmeid mööda hakkas üles ronima, siis higistas ta ja lõõtsutas. Jõudes õise laagri juure, teretas teda üks hääl. Jim Lash istus.

„Hallo, Dick. Ärksin täna pisut hiljem. Kus on Laddy? Dick, ega sa mulle ometi ei taha jutustada —“

„Laddy elab — see on peaaegu kõik,“ wastas Dick.

„Kus on Thorne, kus Mercedes? Kuule, poisjal Ega's ja ometi kõiki neid abitud ei ole seda hirmjat teed mööda alla tassimud?“

„Bidin seda tegema, Jim. Tund aega leekima päikese käes — ja Laddy ning Thorne oleksid läinud. Nüüd edasi!“

Seeford taganesid Jimi jahe heatahtlus ja

muretu ükskõiksus sügawa imetluse ja mure eest.

„Teadsin ju alati, et oled kange mees, aga Dick, hobune ja ei ole! Tee mulle kark ja toeta mind teiselt poolt.“

„Edasi,“ wastas Gale. „Mul pole aega nalja teha.“

Ta wõttis cowboy jälle, hüüdis jakile, et ta mõned laagriasjad wõtaks ja temale järgneks, ning wõttis kolmanda allamineku ette. Metifikult põljuwal põuel ja punase winega ähmunud filmil kõmpis ta wimaks arroyosse. Kui ta pisut oli toibunud, ronis ta wiimast korda mäest üles laagriasjade järele, mida jahi ei olnud saanud kaasa tuua.

Siis otsis ja juurdles ta sõpradega abinõusid ja teid, kuidas Thorne elus hoida. Laddy seisuforda armas Gale lootusetuks, kuigi ta temagi eestwiinse hingetõmbuseni tahtis wõidelda.

Õise walwamise ja haigerawitsmise tööga paistis Galele, nagu nõbbuks kaks ööd ja kaks päewa nagu kaks tundi. Selle aja jooksul sai jahi oma haawast jälle sedawõrd termeks, et wõis iga mitte liig raste töö ära teha. Siis walbas wäsimus Gale. Kui temagi oli puhunud, wabastas ta Mercedesi tema kohusest; sijnamaani ei olnud ta Thorne juurest lahkunud. Thorne oli kõrge palawik ja Gale kartis, et see werekihwtitus on. Ta wajas alalist rawitsust. Ta seisuford läks ifka pahemaks, ja siis tuli päew, mil Gale uskus, et lõpp käes on. Aga see päew möödus ja öö ja siis weel üks päew, ja Thorne jäi ellu, tontlik, nagu ifeenese wari. Mercedes kandis ta eest kirglike murega hoolt ja tegi kõik, mis iial jaksas ja mõistis. Ta jäi kahwatuks, hajameelsaks, waikeks. Ifki aga, Gale imestuseks ja rõõmuks, alanes Thorne palawik. Ühtlasi kahanes haawa tuumus ja puna. Järgmisel hommikul oli mees meelemärtusel ja tundis pisut seda lootust, mis Mercedesest lahkunud. Gale sundis Mercedesit puhkama, ife Thorne eest hoolt kandes. Nüüd oli Thorne täielik paranemine võimalik ja olenes ainult me l rawitsusest, mille osaliseks ta sai.

Jim Lashi haaw paranes pahaks minemata. Oli ainult weel ajaküsimus, mil ta jälle wõis oma jalga tarwitada. Aga Laddy seisuford ei muutunud. Olgu siis, et ta elujõud pikkamisi näis kahanemat. Haawad jäid esiti lahti; nad jooksid wäliselt wähe werd, wõib olla ka seesmiselt; weri ei angunud ja sellepärast ei tahtnud haawaugud kiini jääda. Siis nõudis jahi, jäetagu Laddy tema rawitseda. Gale leppis wastiktu mõttega, et Ladd pikkamisi kaob, ei wõinud aga ta teada, millised jõud sel kummalisel indiaanlasel olid kajutada!

(Järgneb).

# Tõtt ja nalja.

## Kirjandusest.

Rahwas, kel on rahwapäraseid raamatuid, on äraarvamata waranduse omanik. See rahwas võib isamaa tuhost jälle tõusta, kui ta pühad raamatud on päästetud. Fr. L. Jahn.

Mida enam meie tutvus heade raamatutega ja hea kirjandusega suureneb, seda vähemaks jääb inimestering, kellega läbikäimine meie maitsele wastab. L. Feuerbach.

Head raamatud on inimsoo suured warandused. Kõige parema, mis iial mõeldi ja leiutati, hoiawad nad sajandist sajandisse alal; nad kuulutawad, mis kord maailmas elaw oli.

Freytag.

Omad peawad olema raamatud, mida õieti tahetakse lugada; nimelt head raamatud, mis kahtlemata kuuluvad inimsoo surematu waimlise päranduse hulka, peawad olema inimese omad; nende omandamine on meie aukohus.

Hilty.

Tihti trükiwad Eestis luuletustekogusid inimesed, kes neist aru ei saa, ostawad inimesed, kes neid ei mõista, arwustawad ja loewad inimesed, kes neist isäraldusi otsiwad, ja kirjutawad neid inimesed, kel pole vähematki kriiteeriumi või kes sõnadega ainult jampsiwad ning lõmpsiwad. Näiteks Barbarus.

## Millal jääme tõesti wanaks ?

Kui tänawal mõni rongikäik muusikaga möödub, ja meie ei jookse enam akna juure wadata, waid jääme rahulikult diivanile lamama.

Kui posteljon meile telegrammi toob ja meie rahulikult kohwijoomise lõpetame, enne kui telegrammi hakkame lugema.

Kui meie mahalibisenud ajalehe järele kumardame ja siis parem juba pörandale lehe kõrwale istume.

Kui me enam ei mõtlegi öösel tekkinud naustumistust hommikul wälja pigistada.

Kui meid mustlaseide ettepanek, enesele tulewikku ennustada lasta, külmaks jätab.

Kui meie ilusad kewadehommikul lõunani magame.

Kui me mõne maja ees näeme surnuwankrit seismas ja masinlikult sinna sisse astume.

## Domino.

Bernard Shaw, kes igasugust kära söögi ajal ja eriti igasugust lauamuusikat wihkab, armastab eriti üht Londoni restoraani, kus suur wai-

kus walitseb. Kui ta pikema wahetaja järele kord jälle seal sööb, kuuleb ta köhkudes, et äkki mängima hakkab muusikakoor.

Esimese tüki järele tuleb kapellmeister, kellega kelner märku annud, milline wõõras seal wiibib, Shawi juure ja küsib aupaklikult, mis ta peaks mängima. Shaw wastas:

„Dominod!“

## Külas.

Auto tormab külast läbi. Peatab kõrtsi ees. Mees, kes seal seisis, küsis wäljaastujalt lahkesti:

„Kas oli hea sõit? Mitme kilomeetri kiirusega Te praegu tulite?“

„Kaheksakümmend,“ wastas sõitja upsekalt.

„See on ju wäga huwitaw,“ ütles lahke mees ja wõttis märkusteraamatu. „Kas teate, kes ma olen?“

„Pole aimugi.“

„Olen konstaabel.“

Ilma kõhklemata ütles automees naeratades:

„Ja kas teate, kes mina olen?“

„Ei,“ wastas konstaabel õlgu kehitades.

„Mina olen kõige suurem waletaja Euroopas,“ ütles autosõitja.

## No jah!

Prints Kallat Mallat Ullah oli Euroopas reisil. Jõudis Berliini. Astus tõlgi seltsis peenesse restoraani. Kelner märkas, et hõbenõus hambargid puuduwad ja täitis selle uuesti.

„Hair, hair, hair!“ pomises prints Kallat Mallat Ullah. Ja ütles siis mõne urisewa ütluse arabia keeli.

„Palun, mis?“ küsis kelner.

„Tema kõrgus kurdab, et temale jällegi hambargid ette toote. Tema kõrgus ei armasta neid. Tema kõrgus on neist wiisakuse pärast juba kaks söönud ja ei soowi neid enam!“

## Suwituskohas.

„— ja kuhu lähete, armuline proua, siit?“  
„Sõidan mõneks nädalaks koju puhkama!“

## Sügis.

Sügis pole mure. Sügis pole suremine. Sügis annab waid uinaku jõukogumiseks. Sügis ei too puudust. Tema häwitab itu waid selleks, et kewadekäsi ta weel toredamini üles ehitaks.

### TELLIMISE HINNAD:

Aastas (24 nr.nr.)	Kr. 7.50	2 kuus ( 4 nr.nr.)	Kr. 1.60	1/11 aastas . . . .	Kr. 10.—
1/2 „ (12 nr.nr.)	„ 4.—	1 „ ( 2 nr.nr.)	„ —.80	1/2 „ . . . . .	„ 5.—
1/4 aast. ( 6 nr.nr.)	„ 2.25	Üksiknumber	„ —.40	1/4 „ . . . . .	„ 2.50

### WÄLISMAILE:

Tellimisi wõtawad wastu kõik postkontorid, raamatukauplused ja „Romaani“ esitused.

Talituse aadress: Tallinn, Müüriwahe tän. 16. Telefon 12-53.

Wastutaw toimetaja P. Grünfeldt.

Wäljaandja Kirjastus-osalühisus „Arenq“.

Trükitud „Ebu“ trükkimas S. Rombaši t. 40. Tallinnas.

# Mõistatuse lahendus

Nr. 19 (181).

Üürike.

153	162	27	156	113	160	29	158	115	70	31	118		
151	164	25	154	161	28	157	114	71	30	117	68	33	120
166	23	152	163	26	155	112	159	116	69	32	119	66	35
21	150	165	24	111	82	173	84	109	72	67	34	121	64
148	167	22	187	174	189	110	191	178	85	108	65	36	123
17	20	149	168	81	186	83	172	107	192	73	122	63	60
144	147	18	175	188	169	190	177	86	179	106	61	124	37
19	16	145	80	185	176	171	180	105	74	87	126	59	62
146	143	14	91	170	79	100	89	102	181	104	57	38	125
15	92	141	184	97	90	77	182	99	88	75	40	127	58
142	13	94	139	78	183	98	101	76	103	42	129	56	39
93	140	11	96	137	8	47	4	51	44	131	54	41	128
12	95	138	9	2	135	6	49	46	133	52	43	130	55
10	1	136	7	48	3	134	5	50	45	132	53		

Öieke, öieke  
Ära nii hellasti õilmitse!  
Lilleke, lilleke  
Kiire on kadumas kewade!  
Kõidab kord külmade uha mind.  
Täna veel võidab mind luha pind.  
Üürike elu, sind teretan ma  
Õilmetega!

Lööke, löoke,  
Hõiskamist unusta aegsasti!  
Linnuke, linnuke,  
Salaja sammumas sügise!  
Saagu ka seotud korra keel.  
Suweviis südames hõiskan veel!  
Üürike elu, sind teretan ma  
Laududega.

Pöueke, põueke,  
Tungi su tuksumist tagasi!  
Inime, inime,  
Magus jah magada mullassa:  
Täna veel laske mind hõisata!  
Üürike elu: veel hoiab ta mind.  
Helise rind.

L. Koidula



Täiendage oma raamatukogu  
kõidetud „Romaan“ aastakäikudega:

Aastakäik 1922	llu- ja poolnahkköites	7.—
„ 1923	„ „	9.—
„ 1924	„ „	950.
„ 1925	„ „	950.
„ 1926 1927 ja 1928 a.	„ „	950.

Kõitmata 2.—kr. odavam. Saada kõigist suu-  
rematest rmtkpl. ja talitusest, **Müürlvahe**  
**tän. 16, telefon 12-53**



## MAX JOHANSON

Rätsepaäri

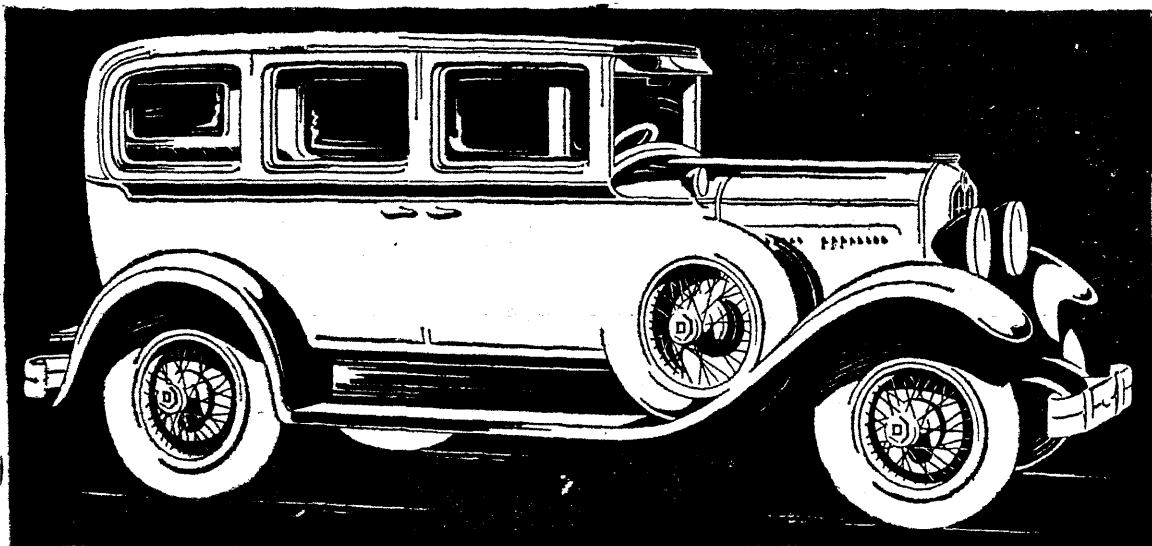
Tallinnas, Lühikejalg 6

Kõnetraat 30-89

Olles saavutanud Lon-  
donist värviküllaseid  
sügisriideid oman kau-  
nima lootuse soovitada  
neid oma lugupeetud  
— tellijaskonnale. —

Austusega **M Johanson**

Pole mingit kasu otsida edasi!



# DURANT

Raha eest võib ehitada paremaid autosid, — kuid seni pole leidunud ühtegi, kes oleks pakkunud nii palju, kui uus DURANT 4—40, 6—60, 6—63, 6—66, ja 6—70 sellise hinna juures. Tulge ja võrrelge neid teistega.

	4—40	6—60	6—63	6—66	6—70
SEDAN 4-uksega: . . . . .	Kr. 4350.—	4700.—	5350.—	5750.—	7250.—
COUPE: . . . . .	Kr. 4100.—	4400.—	5100.—	5500.—	6900.—
TOURING (PHAETON): . . . . .	Kr. 3550.—	3850.—	5100.—	5500.—	—

AINUESINDAJA  
EESTIS:

## HEINR. LAGUS,

TALLINN, MÕÜRIVAHE, 16, LAENUPANGA MAJAS, UKS B. TELEFON 12-53.